

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EKONOMICKÉ ŽURNALISTIKY

Klady a zápory možného vstupu České republiky do eurozóny
Pros and Cons of Possible Accession of the Czech Republic into the Euro Area

Student:
Vedoucí diplomové práce:

Bc. Ondřej Nečas
Doc. PhDr. PaedDr. Milan Sekanina, CSc.

Ostrava 2016

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra ekonomické žurnalistiky

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Ondřej Nečas**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T095 Ekonomika a právo v žurnalistice
Téma: **Klady a zápory možného vstupu České republiky do eurozóny**
Pros and Cons of Possible Accession of the Czech Republic into the Euro Area
Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Historie měnové integrace EU
 3. Ekonomické a právní důsledky možného vstupu ČR do eurozóny
 4. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

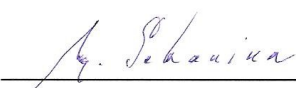
BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace a Česká republika*. Praha: Velryba, 2007. 197 s. ISBN 978-80-85860-19-1.
LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C.H. Beck, 2007. 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.
PEČINKOVÁ, Ivana (ed.). *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008. 215 s. ISBN 978-80-7325-138-3.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. PhDr.PaedDr. Milan Sekanina, CSc.**

Datum zadání: 20.11.2015

Datum odevzdání: 22.04.2016

Doc. PhDr.PaedDr. Milan Sekanina, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Dana Dluhošová
děkanka fakulty

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci vypracoval samostatně a ke zpracování využil pouze zdroje v této práci uvedené.

Ostrava, 22. 4. 2016

.....
Bc. Ondřej Nečas

Poděkování

Rád bych na tomto místě poděkoval vedoucímu své diplomové práce Doc. PhDr. PaedDr. Milanu Sekaninovi, CSc. za odborné připomínky a vedení práce.

Obsah

1 Úvod	4
2 Historie měnové integrace EU	6
2.1 Cesta od zlata k penězům.....	6
2.2 Brettonwoodský systém	7
2.3 Příčiny a průběh vzniku Hospodářské a měnové unie	9
2.4 Konvergenční kritéria	26
3 Ekonomické a právní důsledky možného vstupu ČR do eurozóny	30
3.1 Eurozóna jako optimální měnová oblast	30
3.2 Plnění konvergenčních kritérií Českou republikou	36
3.3 Institucionální a právní záležitosti vstupu do eurozóny	40
3.4 Česká veřejnost a postoj k euru	44
3.5 Výhody plynoucí z přijetí jednotné měny	46
3.6 Nevýhody plynoucí z přijetí jednotné měny	50
3.7 Pohled ekonomů na ČR a eurozónu	55
3.8 Shrnutí výhod a nevýhod vstupu ČR do eurozóny	57
4 Závěr	60
Seznam použité literatury	62
Seznam zkratek	67
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce	68

1 Úvod

Evropská integrace, která započala před více než šedesáti lety vznikem Evropského sdružení uhlí a oceli, prošla značným vývojem. Zatímco dříve bylo hlavním úkolem vytvářet hospodářsky silnou a mírovou Evropu vzájemnou spoluprací, dnes je mířeno k daleko větším cílům díky přenášení suverenity členských států na orgány Evropské unie.

Přistoupením České republiky do EU v roce 2004 jsme se zavázali plnit všechny povinnosti, které ze členství plynou, a zapojit se do procesu evropské integrace. V současné době se nachází evropská integrace ve stupni vytváření komplexní hospodářské a měnové unie. Ač to tak kvůli nyní probíhající imigrační krizi a opakujícím se teroristickým útokům není, nejdůležitějším tématem by mělo být připojení se do Evropské měnové unie, jejímž symbolem je jednotná měna euro.

Tato diplomová práce je rozdělena do dvou částí, přičemž první z nich je teoretická a přiblížíme si v ní, jaké byly příčiny vzniku Evropského měnového systému, i jak samotný vznik probíhal. Použili jsme zde několik odborných knih, kde jsme čerpali především z kapitol věnujících se této problematice. Výsledkem by tak měl být díky doplňujícím se informacím z vybraných knih ucelený text pojednávající o historii evropské měnové integrace. Z použitých knih můžeme jmenovat např. knihu *Evropská měnová integrace a Česká republika* od prof. Antonína Brůžky z Vysoké školy ekonomické, dále velmi rozsáhlou osmisetstránkovou knihu *Evropská unie* od prof. Petra Fialy a doc. Markéty Pitrové z Masarykovy univerzity a dále také knihu *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii* doc. Lubomíra Laciny z Mendelovy univerzity. Závěr této kapitoly jsme věnovali definici konvergenčním kritériím, které budou dále použity v druhé části diplomové práce.

Výše uvedené knihy posloužily i jako teoretický základ druhé části, která je koncipována jako praktická. Zde se budeme věnovat tomu, jakým dopadům by čelila Česká republika při možném vstupu do Hospodářské a měnové unie, a jaké by jí z tohoto kroku plynuly výhody. Mimo jiné se zde budeme věnovat i výše zmíněným konvergenčním kritériím, na základě kterých zjistíme, jestli je po ekonomické stránce ČR na tento krok připravena. Kromě ekonomické stránky věci zhodnotíme i legislativní

přípravu na přechod z koruny na euro a budeme se věnovat proběhlému výzkumu veřejného mínění Evropské komise, který se zabíral tématy spojenými s měnou euro. Na závěr si zde dovolíme zhodnotit, jestli by vstup do měnové unie byl v současné situaci pro ČR vhodný. V této části jsme kromě zmíněné literatury používali i aktuální ekonomické údaje, které jsou volně přístupné na internetových stránkách Eurostatu, Českého statistického úřadu, Ministerstva financí ČR a České národní banky. Ze stránek těchto institucí jsme kromě kvantifikovatelných dat využívali i aktuálního znění právních předpisů (*Národní plán zavedení eura v ČR*, *Institucionální zajištění eura v ČR*, *Obecný zákon o zavedení eura v ČR*), které souvisí s legislativní stránkou přijetí eura v České republice.

V první části týkající se historie měnové integrace jsme využívali především metodu deskripce zkoumané problematiky. V druhé části práce věnující se výhodám a nevýhodám plynoucích z přijetí eura jsme použili především metodu analýzy, komparace a následné syntézy.

Cílem v této práci bude zjistit, zda je již česká ekonomika a veřejnost schopna přijmout euro za svou domácí měnu, které přístupové kroky již byly podniknuty a jaké by z případného vstupu plynuly výhody a nevýhody, případně co by ve výsledku převažovalo.

Jelikož je toto téma stále aktuální a případný vstup do eurozóny by dopadal kromě české ekonomiky i na všechny české občany, rozhodl jsem se po konzultaci s vedoucím diplomové práce tomuto problému zde věnovat. Doufáme proto, že tato práce poslouží k vytvoření celistvého obrazu o tom, co předcházelo vzniku Evropské měnové unie, jaké jsou principy jejího fungování a jaké důsledky by plynuly České republice po připojení se.

2 Historie měnové integrace EU

V této první kapitole se budeme zabývat tím, co vedlo evropské politiky k vytvoření Hospodářské a měnové unie. Ta bývá připodobňována k samostatnému IV. pilíři pomyslného maastrichtského chrámu¹ a je jedním z dosud nejvýznamnějších realizovaných projektů. Jeho spuštění bylo velmi náročné a zabralo od první zmínky o spolupráci v oblasti hospodářské politiky v Římských smlouvách téměř 50 let. V průběhu té doby vzniklo několik návrhů, jak dosáhnout kýženého cíle. Nechybělo ani několik názorových střetů mezi stoupenci a odpůrci tohoto integračního procesu.

Československá republika v té době stála mimo hlavní evropský integrační proud z důvodu bipolárního rozdělení světa a přidruženosti k Sovětskému svazu. Navíc byla ČSR vyloučena v roce 1953 i z Mezinárodního měnového fondu v důsledku neplánované měnové reformy.

To, jak evropský integrační proces probíhal především v měnové oblasti, přiblíží následující odstavce této práce. Jejich cílem je přiblížit systém, ke kterému by se možná mohla v blízké budoucnosti Česká republika připojit.

2.1 Cesta od zlata k penězům

Celý svět je od pradávna do jisté míry spojen mezinárodním obchodem. Na křižovatkách významných obchodních cest vznikala města, která se stávala světovými centry obchodu. Na těchto místech docházelo ke střetu nabídky zboží a služeb s poptávkou, což vedlo i k následné směně. Jenže v počátcích byl směnný obchod jedním z nejméně praktických, protože naleznout někoho, kdo by vyměnil například 10 slepic za 5 kachen, nemuselo být nejjednodušší úkol. Daleko užitečnějším prostředkem pro směnu se staly cenné kovy. Nejužívanějším platidlem se stalo zlato a stříbro. Tyto dva kovy byly velmi vzácné a velmi dlouho si udržovaly svou hodnotu, navíc byly snadno dělitelné a později vznikaly i zlaté a stříbrné mince. Velká výhoda spočívala v tom, že se všechno zboží stalo okamžitě směnitelné

¹ FIALA, Petr a PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. s. 547

a zrychlilo se obchodování. Proto můžeme považovat zlato za první univerzální a jednotné platidlo pro celý svět.

Hlavním prostředkem směny se později sice staly bankovky a mince vydávány jednotlivými státy, ale role zlata ještě neskončila. V druhé polovině 19. století většina států přešla na zlatý standard, kdy byly vydávány bankovky a mince směnitelné v určitém poměru se zlatem. Mezi bankovkami, které byly volně směnitelné za zlato, byly americké dolary a britské libry. Například rakousko-uherské bankovky ale nikdy neměla rakouská centrální banka povinnost směňovat za zlato. Československo se připojilo k tomuto systému až v roce 1929 a jedna koruna odpovídala 44,58 mg zlata. Kvůli nastupující světové hospodářské krizi ale taktéž nebyla nikdy zavedena její přímá směnitelnost se zlatem, protože se množství zlata v důsledku hospodářského a měnového vývoje měnilo.²

Celý tento systém zlatého standardu ale nikdy nebyl plně funkčním a stabilním. Pokud byla zvýšena některou zemí nebo královstvím těžba zlata, způsobovalo to inflační tlaky ve světové ekonomice. Stejně tak zvýšení hospodářského tempa bylo doprovázeno zvýšenou poptávkou po penězích, což vedlo naopak k recesím. Proto byly peníze kryté zlatem doplněny o soukromě vydané směnky, které plnily funkci vyrovnávání celého systému.³

Nepříznivé byly pro osud zlatého standardu i světové války. Mnoho zemí se v období válek uchýlilo ke zvyšování svého dluhu a také roztočení svého tiskařského lisu na peníze. Po uvolnění uměle držených cen se v mnoha zemích dostavila inflace, která sahala až ke stovkám procent týdně.

2.2 Brettonwoodský systém

S koncem druhé světové války bylo jasno, že je třeba vytvořit nový světový systém, který by byl stabilní a nedoplácel na nezodpovědné jednání jednotlivých států. Proto se na konci roku 1944 rozhodla Velká Británie a USA uspořádat v americkém

² ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Čím je kryta měna?* [online]. cit. 2016-02-14. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/cim_je_kryta_mena.html

³ BALDWIN, Richard. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2008, s. 320

Bretton Woods konferenci, kde měly proběhnout jednání o novém mezinárodním měnovém systému, který by nebyl aktivně řízen, ale ani by nebyly měnové kurzy pevně zafixovány nebo ponechány v plovoucím režimu.

Výsledkem této konference byla dohoda, která znamenala konec zlatého standardu. Náhradou se mu stal systém pevných, avšak přizpůsobitelných pevných kurzů jednotlivých měn. Systém fungoval tak, že hlavní měnou tohoto systému se stal americký dolar (USD), který byl pevně směnitelný za zlato, konkrétně pětatřicet dolarů odpovídalo jedné trojské unci zlata, což je přesně 31,1 gramů zlata a je dodnes používanou jednotkou při obchodování na burzách. Ostatní měny byly v tomto systému navzájem směnitelné za dolary za pevný kurz, který se směl odchýlovat maximálně o 1 procento. Tento pevný kurz mohl být po splnění podmínek změněn a měna by vůči dolaru mohla devalvovat nebo revalvovat. Stalo by se tak čistě úřední změnou kurzu.⁴

Na tvorbě tohoto systému pracoval i významný anglický ekonom John Maynard Keynes, který považoval měnové zásahy zemí z meziválečného období za destabilizující. Brettonwoodský systém sám nazval jako přesný opak zlatého standardu. Přál si, aby se stalo to, že by peněžní systémy nebyly řízeny samotnými státy. Ve svých myšlenkách byl navíc velmi dopředu a přál si, aby v budoucnu byla na světě jedna měna, která by byla nezávislá jak na zlatě, tak na politicích. Mimo jiné se Keynes podílel i na vzniku Mezinárodního měnového fondu se sídlem ve Washingtonu, který měl dohlížet na nově vznikající systém z brettonwoodských dohod.⁵

Tento systém, kdy se na jednu měnu navázaly další, má mnoho společného s tím, co se stalo v důsledku měnových a ropných krizí v sedmdesátých letech v zemích Evropského společenství.

⁴ *Krise eurozóny: současný stav a perspektivy: souhrnná publikace z vědeckopopularizačního semináře.* Praha: Newton College, 2013, s. 51

⁵ TIME. *A brief history of Bretton Woods system.* [online]. cit. 2016-02-14. Dostupné z: <http://content.time.com/time/business/article/0,8599,1852254,00.html>

2.3 Příčiny a průběh vzniku Hospodářské a měnové unie

V poválečné Evropě bylo prvořadým úkolem obnovit zničené ekonomiky a zabránit dalším válkám mezi evropskými zeměmi. V roce 1951 byla podepsána v Paříži smlouva šesti evropskými zeměmi – Belgií, Francií, Itálií, Lucemburskem, Nizozemskem a Spolkovou republikou Německo. Na základě této smlouvy vzniklo Evropské společenství uhlí a oceli (ESUO). Toto uskupení můžeme brát jako počátek velké spolupráce dříve znepřátelených a proti sobě bojujících zemí. Hlavním motivem vzniku tohoto Společenství bylo vytvoření nezávislé organizace, která by dohlížela na strategické válečné suroviny, které byly produkovány na pomezí Německa a Francie a upravovala podmínky jejich následného prodeje na trzích.⁶

Zatímco ESUO mělo svůj význam spíše politický, v Římě roku 1957 došlo k prvním posunům v oblasti ekonomické integrace. Byla podepsána smlouva o Evropském hospodářském společenství (EHS) a vstoupila v platnost 1. ledna 1958. I přesto, že měnová politika nebyla v počátcích tohoto společenství nejdůležitějším bodem, byl zřízen roku 1958 Měnový výbor, který se stal poradním orgánem s úkolem sledovat a podávat pravidelné zprávy o měnové a finanční situaci členských států. Členové společenství se spokojeně řídily nastaveným systémem z Bretton Woods z roku 1944 a uvnitř společenství byla politika měnových kurzů podle čl. 107 ze Smlouvy o EHS brána jako otázka společného zájmu. Daleko většího významu se přikládalo společné měnové integraci až v průběhu 60. let, kdy se mezinárodní systém stával nestabilním, a začalo být potřebné chránit evropské měny před výkyvy USD. Měnovou spoluprací mezi členy navíc posílil i vznik Výboru guvernérů centrálních bank v roce 1964. O čtyři roky později byl dokončen projekt společné celní unie, což posunulo EHS o další krok kupředu a pomohlo k hospodářskému oživení.⁷

Oživení se ale projevilo i cenovými rozdíly a vnější nerovnováhou mezi Německem a Francií. Obě země v důsledku spekulativních tlaků jinak regulovaly svou měnovou politikou a vznikalo napětí mezi evropskými měnami. Tyto problémy vedly k myšlenkám po daleko užší integraci v měnové oblasti. Pro vyřešení tohoto problému

⁶ EUROSKOP.CZ, Věcně o Evropě. 1950-1957 [online]. cit. 2016-02-15. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8885/sekce/1950-1957/>

⁷ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*, C. H. Beck, 2007, s. 192

vznikly dva plány. Ten první předložil Raymond Barre, místopředseda Komise zodpovědný za hospodářské otázky. Podle něj mělo být dosaženo měnové jednoty prostřednictvím zafixování kurzů a doplněno o měnovou podporu ze strany EHS. Chtěl také provést kroky, které by vedly k větší vzájemné provázanosti společných politik, obzvláště zemědělské. To vše se mělo stát hnacím motorem pro sbližování hospodářských politik. Druhý plán předložila německá vláda a byl nazýván jako tzv. Schillerův. Oproti Barreho plánu fixních kurzů mělo být dosaženo nejdříve efektivní koordinace mezi hospodářskými politikami všech členů Společenství. Tento plán měl příznivce především v Německu, Itálii a Nizozemí. Barreho plán byl označován jako teorie lokomotivy a chtěla ho prosadit Francie, Belgie, Lucembursko i Komise.

V roce 1969 se konal v Haagu summit hlav států a šéfů vlád Společenství, kde poprvé zazněly konkrétní návrhy, které by vedly k vytvoření hospodářské a měnové unie. Důvodem bylo úspěšné dokončení celní unie a především autonomní rozhodování členských států o měnové a hospodářské politice, které způsobovalo rozkol v celém Společenství. Výsledkem tohoto summitu byl text lucemburského ministerského předsedy Pierra Wenera nazývaný jako Wernerova zpráva. Ta byla do té doby prvním obsáhlým plánem, jak by mělo být dosaženo vzniku Hospodářské a měnové unie (HMU). Tato zpráva však musela být velmi opatrná, aby nedocházelo k odporu zastánců dvou výše zmiňovaných plánů. Samotný vznik HMU v ní byl rozvržen do tří etap a během první, která měla trvat tři roky, mělo dojít ke sbližení měnových a fiskálních politik států. Vlády měly při vykonávání svých národních politik brát v potaz cíle Společenství. To mělo vést k tomu, aby při další etapě nedocházelo k měnovým výkyvům. Rada ministrů 22. března roku 1971 tuto zprávu přijala a k vytvoření HMU mělo dojít v průběhu následujících 10 let.⁸

Wernerův plán byl ale po dvou letech odložen do nedohledna. Za příčinou neúspěchu při vytváření HMU můžeme považovat oficiální ukončení Brettonwoodského systému fixních kurzů americkým prezidentem Richardem Nixonem a přechod k plovoucím kurzům v roce 1973. Proto v roce 1972 vznikl v Basileji po podpisu centrálních bank států Společenství systém nazývaný jako měnový had, kdy se vůči sobě evropské měny pohybovaly v maximálním rozpětí

⁸ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*, C. H. Beck, 2007, s. 197.

2,25 % a vůči dolaru 4,5 %. Po přechodu na systém plovoucích kurzů z tohoto systému začaly evropské měny revalvovat a některé státy systém opakovaně opouštěly a navracely se do něj podle měnové situace. Nakonec v tomto systému zůstalo jen Německo a Dánsko, jejichž měny byly dostatečně silné. Tento neúspěch měnového hada měl dopad na celý průběh vzniku HMU. I když Komise později chtěla přejít k další fázi budování měnové unie, nebylo dosaženo jakékoliv dohody. Jedinou nově vzniklou institucí z Wernerova plánu se stal Evropský fond pro měnovou spolupráci (EMCF), který se stal zárodkem pro budoucí systém centrálních bank, jehož cílem bylo podporovat evropské měny při jejich vzájemném kolísání a poskytovat pro tyto účely úvěry. Současně ale v tomto období zasáhla do hospodářského vývoje první ropná krize a členové společenství začali řešit nastupující hospodářskou recesi nejednotně a například zatímco Francie bojovala s nezaměstnaností a úrokovými sazbami, Německo upřednostnilo boj s inflací. Situaci nepomáhalo ani přistoupení nových členů v roce 1973 – Dánska, Irska a Velké Británie. Především Británie vnášela požadavky na změny některých základních principů Společenství. Všichni členové si ale uvědomovali, že je potřeba mnohem radikálnějších reforem, při které by se postupovalo společně, aby bylo dosaženo silnější integrace a nedocházelo k závažným hospodářským problémům. Novým cílem se stalo vytvoření Evropského měnového systému.

I přes předchozí nezdary v oblasti měnové integrace se Společenství nerozpadalo, ale jeho členové začali cítit potřebu své politiky daleko více koordinovat, aby bylo možné udržet myšlenku hlubší a fungující integrace. V říjnu roku 1978 tak vznikl alternativní plán na vznik Evropského měnového systému (EMS), který zaštitil francouzský prezident Valéry Giscard d'Estaing s německým kancléřem Helmutem Schmidtem. Hnacím motorem pro vznik tohoto systému bylo zrušení bretonwoodského systému, při kterém přestala fungovat směnitelnost amerického dolaru za zlato, navázání kurzů na americký dolar a také neúspěch měnového hada. Proto usilovaly státy i za cenu vyšší koordinace o nový způsob měnové spolupráce, která by vedla k daleko větší měnové stabilitě uvnitř Společenství, čehož mělo být dosaženo novými intervenčními a úvěrovými mechanismy. Klíčovým prvkem tohoto systému se stalo zavedení nové účetní jednotky. Po schválení Evropskou radou začal EMS fungovat v březnu roku 1979. Celý tento systém ve svých počátcích fungoval na základě dohody mezi centrálními bankami členských států a ne všechny země byly

členy po celou dobu jeho existence. Aby tento systém byl úspěšný a bylo zabráněno jakýmkoliv procesům, které by zvenčí brzdily ekonomickou integraci, byla vytvořena evropská měnová jednotka (ECU), která zafixovala měnové kurzy členských států a byla používána v bezhotovostní podobě. ECU se rozlišovalo na tzv. oficiální, která se používalo výhradně v rámci EMS, soukromé pro použití na burzách k vyjádření cen různých komodit a dále zelenou ECU, která byla určena pro platby související se zemědělstvím.

V rámci EMS plnilo ECU 4 základní funkce:⁹

1. Evropskou komisí byly stanoveny pevné kurzy, které mohly kolísat ve stanoveném rozpětí – do roku 1993 to bylo +/- 2,25 procent. Výjimku tvořily měny Itálie a Španělska, kterým bylo dovoleno rozpětí až +/- 6 procent.

2. Součástí byl i včasný varovný systém, který signalizoval nutnost zasáhnout v podobě devizových intervencí ještě dříve, než daná měna dosáhla k hranici povolené oscilace.

3. Měnová jednotka ECU plnila funkci při platebních transakcích mezi centrálními bankami členských zemí při platbách, které plynuly z devizových intervencí ku prospěchu ustálení měnových kurzů. Stala se navíc rezervní měnou uvnitř společenství, jelikož byla podložena příspěvkem 20 % zlatých a dolarových rezerv, které byly vloženy do Evropského fondu pro měnovou spolupráci. ECU tak držely i centrální banky členských zemí jako oficiální devizové rezervy, které mohly být používány k měnovým transakcím mezi zeměmi ES.

4. ECU se stala jednotkou používanou pro financování deficitů platebních bilancí členských států.

Složení měnového koše ECU bylo zastoupeno úměrně ekonomickou silou národních měn a podílu HDP členských zemí na celkovém HDP. Do doby, než vstoupila v platnost Smlouva o EU, byly provedeny v měnovém koši pouze dvě změny, a to když přistoupily nové státy do Společenství. V roce 1981 se stalo novým členem Řecko a o pět let později Španělsko s Portugalskem. V níže uvedené tabulce můžeme vidět, jak si měny stály vůči nové jednotce a jak se změnily v průběhu dvou revizí měnového koše.

⁹ BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace a česká republika*. Praha: Velryba, 2007, s. 19.

Tabulka 1: Složení měnového koše ECU

	13. 03. 1979	17. 9. 1984	22. 9. 1989
	až 16. 9. 1984	až 21. 9. 1989	až 31. 12. 1999
Belgický frank	3,8	3,85	3,301
Britská libra	0,0885	0,0878	0,08784
Dánská koruna	0,217	0,219	0,1976
Francouzský frank	1,15	1,31	1,332
Irská libra	0,00759	0,00871	0,008552
Italská lira	109	140	151,8
Lucemburský frank	3,8	3,85	0,13
Německá marka	0,828	0,719	0,6242
Nizozemský gulden	0,286	0,256	0,2198
Portugalské escudo	-	-	1,393
Řecká drachma		1,15	1,44
Španělská peseta	-	-	6,885

Zdroj: zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/evropsky-menovy-system

Pro správnou funkčnost tohoto systému vznikl Mechanismus měnových kurzů (ERM), který fungoval na základě paritní mřížky. Každý člen ERM měl pevně nastavenou centrální paritu s ECU a na základě těchto parit všech měn bylo dosaženo bilaterálních měnových pásem, které tvořily paritní mřížku. Vzájemné kurzy se mohly mezi sebou pohybovat v rozmezí $\pm 2,25\%$ a pokud dosáhl některý z měnových kurzů horního nebo dolního okraje vymezeného pásma, musely centrální banky obou států intervenovat na devizových trzích. Původně stanovené pásmo $2,25\%$ se v důsledku krize v roce 1993, kdy trhy testovaly kurz italské liry a britské libry, dostalo až na 15 procent a EMS tím byl vyřazen z provozu. Jak vypadaly bilaterální sazby mezi německou markou a francouzským frankem, ilustruje tabulka č. 2 na další stránce.

Tabulka 2: Paritní mřížka frank/marka

	FRF 100	DEM 100	
Francouzský frank	-	374,9	horní intervenční bod
	-	326	bilaterální centrální sazba
	-	277,1	dolní intervenční bod
Německá marka	35,21	-	horní intervenční bod
	30,62	-	bilaterální centrální sazba
	26,02	-	dolní intervenční bod

Zdroj: BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace a česká republika*. 2007, s. 21

V situacích, kdy bylo potřeba intervenovat (zpravidla při dosažení alespoň 75 % pásma, tzv. hranice divergence), bylo možno kromě použití vlastních měn jednotlivých států použít prostředky vypůjčené v rámci EMS od Evropského fondu pro měnovou spolupráci. Tento úvěrový mechanismus umožňoval poskytování velmi krátkodobých, krátkodobých a střednědobých úvěrů. Poskytování velmi krátkodobých úvěrů bylo k dispozici těm státům, které neměly dostatek vlastních rezerv pro uskutečnění devizových intervencí. Tyto úvěry byly poskytovány samotnými centrálními bankami členských států v ECU a měly splatnost 45 dní s možností prodloužení až o 3 měsíce. Krátkodobé úvěry byly poskytovány výlučně jen pro krytí nepředvídatelných a nahodilých deficitů platebních bilancí členských zemí a jejich doba splatnosti byla nastavena na tři měsíce. Tato doba mohla být prodloužena o další tři měsíce a to dokonce dvakrát. Stejně jako velmi krátkodobé úvěry byly i tyto uskutečňovány prostřednictvím centrálních bank. Velikost úvěrů ale byla limitována věřitelskými a dlužnickými kvótami. Dlužnická kvóta označovala, jakou maximální částku může daná země čerpat, věřitelská označovala celkový limit čerpání. Věřitelská kvóta však byla jak pro jednotlivé státy, tak pro celek dvakrát větší než kvóta dlužnická. Tím tak bylo dosaženo v případě měnových potíží dostatečného množství úvěrových zdrojů. Poslední druh úvěru nazývaný jako střednědobý sloužil v případech, kdy mohl vývoj platební bilance členských států významně ohrozit fungování celého Společenství. V tomto případě je princip vzájemné pomoci zakotven přímo v dohodách o zřízení EHS. Oproti předchozím formám úvěrové pomoci je tato poskytována přímo mezi členskými státy a nikoliv centrálními bankami. Navíc je při splácení tohoto úvěru vyžadováno splnění některých dalších ekonomických a finančních podmínek od Rady ES. Doba splatnosti střednědobých úvěrů byla 2 až 5 let při tržních úrokových mírách.¹⁰

EMS se v průběhu osmdesátých let velmi osvědčil a pomohl ke stabilitě měnových kurzů a také i vnitřní stabilitě cen a nákladů uvnitř členských zemí. V první polovině osmdesátých let bylo nutné do měnových kurzů zasahovat častěji, ale v druhé polovině se systém ustálil a docházelo ke stále menším korekcím a měnové kurzy uvnitř společenství se staly téměř fixními. Takový systém se však stal náchylnějším ke spekulativním útokům, které udeřily ve Společenství na počátku 90.

¹⁰ BRŮŽEK Antonín. *Evropská měnová integrace a česká republika*. Praha: Velryba, 2007, s. 22

let, kdy došlo ke sjednocení Spolkové republiky Německo (SRN) a Německé demokratické republiky (NDR). V Německu došlo k vyšší inflaci v důsledku velkých investic v bývalé socialistické části, které navíc nevykazovaly stejný objem produkce, jaký byl v SRN. Současně se zvýšenou poptávkou po německém zboží musela centrální banka reagovat změnou úrokových sazeb směrem nahoru, což v té době i s malou recesí v USA znamenalo, že investoři začali přesouvat svá aktiva z dolarových do markových rezerv. Na devizových trzích tato situace způsobila příliš silné tlaky, které nebylo možno udržet ani za cenu rozsáhlých intervencí a rozšířením flukтуаčního měnového pásma na již dříve uváděných 15 procent. Spekulační tlaky způsobily, že britská libra a italská lira vůči německé marce oslabovaly nejvíce. Výsledkem se stalo trvalé vystoupení Velké Británie ze systému ESM a pozastavení italského členství.

Tato krize však ukázala, že země zúčastněné v EMS se nerozcházel v oblasti měnové politiky v takové míře jako při neúspěšné realizaci Wernerova plánu v sedmdesátých letech. Za jeden z důvodů můžeme považovat i to, že vstoupila v platnost v roce 1993 Maastrichtská smlouva, která novelizovala smlouvu o EHS a přejmenovala ji na Smlouvu o založení Evropského společenství, kde bylo položeno za cíl vytvoření nové evropské společné měny. Kurzy se po nedlouhé době opět vrátily do relativně úzkého kurzového rozpětí a na řadu přišel další krok v evropské integraci.

Evropský měnový systém lze označit pouze jako neúplnou měnovou unii. Všechny zúčastněné státy sice byly společně zainteresovány v jedné věci, ale v případě krize se ukázala křehkost systému a fixní měnové kurzy, které v sobě nesly závazek slibu, nemusel být dodržen. Obzvláště z toho důvodu, že každá země s přicházejícím problémem mohla upřednostnit před měnovou stabilitou jiné zájmy a celý systém se tak mohl bortit při následných útocích spekulantů. EMS proto byl dlouhodobě neudržitelný systém z několika důvodů:¹¹

¹¹ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*, C. H. Beck, 2007, s. 207-208

- Každá centrální banka musela sledovat i své domácí cíle, což se mohlo dostávat do rozporu s cílem EMS. V případě domácích problémů například se zaměstnaností nebo inflací řešily centrální banky, jak zareagovat, aby neztratily svou vnější reputaci a důvěryhodnost.

- Ve chvíli, kdy byl nastaven systém fixních kurzů, musely se v členských státech přizpůsobit i úrokové míry a peněžní zásoba. V případě EMS bylo dominantním hráčem Německo, podle kterého se musely přizpůsobit měnové politiky v ostatních státech. Toto asymetrické nastavení systému nebylo vhodné pro všechny a vedlo ke konfliktům při řešení vzniklých krizí, kdy země stejně velké jako ta vůdčí měly jiné zájmy.

- Ve Společenství se zvyšovala mobilita kapitálu, což vedlo k tlakům na devaluaci při přesunech velkých objemů kapitálu z důvodu rozdílných úrokových sazeb mezi členy. Systém se tak stával více náchylný ke spekulativním útokům a obrana fixních kurzů zvyšovala náklady.

Všechny vzniklé problémy poukazovaly na dvě možná řešení. Prvním bylo učinit měnové kurzy více flexibilními nebo vytvořit úplnou měnovou unii, kde by bylo pouze jedno rozhodovací centrum a jen jedna společná měna. V období od roku 1985 do roku 1995 byl předsedou Komise francouzský ekonom a politik Jacques Delors, pod jehož vedením si většina členských zemí vybrala druhou možnost. Souhlasný postoj zde mělo Německo, Itálie i Francie a právě Francie si od nově vzniklého systému nepřála pouhé zreformování stávajícího EMS, ale posun v měnové integraci, kde by nebyla německá marka klíčovým prvkem. Proto bylo usneseno na jednání hlav států a předsedů vlád v červnu roku 1988 v Hannoveru, aby Delors se skupinou expertů prozkoumal situaci a předložil zprávu s návrhem etap pro uskutečnění Hospodářské a měnové unie. Tato zpráva je známa jako Delorsova a byla předložena 12. dubna 1989.

Dokument, který Delors předložil, zhodnotil dosažený stav hospodářské a měnové integrace a obsahoval již konkrétní návrhy, kterými mělo být dosaženo finální fáze vytváření HMU. Stejně jako v původním Wernerově plánu byla realizace rozvržena do tří etap. První etapa měla začít v červenci 1994 a termíny ostatních fází nebyly pevně stanoveny. Bylo však jasně zdůrazněno, že třetí fáze by měla být jasně načasovaná, aby nedošlo ke stejné situaci jako v sedmdesátých letech, kdy státy vstoupily pouze do první etapy a celý koncept vytváření HMU zkrachoval. Během první

etapy mělo být využíváno systému EMS, především pro zapojení co nejvyššího počtu států a posílení úlohy Výboru guvernérů centrálních bank. Následně v druhé etapě mělo být dosaženo silnější koordinace hospodářských a rozpočtových politik členských států. Současně měla být zahájena také příprava pro zavedení společné měny. Poslední etapa měla přinést završení celého integračního snažení v podobě zavedení společné měny. Delorsova zpráva však počítala i s náhradní možností, že by měny nadále zůstaly v režimu pevně fixovaných kurzů, ovšem veškeré kompetence ohledně měnové politiky by byly převedeny na instituce Společenství.

Vedle toho, že Delorsova zpráva byla v první řadě plánem na vytvoření HMU jako celku, tak zde bylo rozlišováno na hospodářskou unii a na měnovou unii. Pro úspěšné fungování hospodářské unie považovala zpráva za nutné vytvoření jednotného trhu, kde by byly společná pravidla pro hospodářskou soutěž, regionální a strukturální politiku a byly koordinovány hospodářské politiky členských států. Měnová unie měla přinést především liberalizaci pohybu kapitálu, integraci finančních trhů a volnou směnitelnost měn.¹²

Konec osmdesátých let, kdy Delorsova zpráva vznikala, znamenal ve Velké Británii vládu premiérky Margaret Thatcher, která byla největším oponentem při úvahách o vzniku HMU. Tento nově vznikající integrační proces měl ve výsledku přenášet další suverenitu z národní úrovně na úroveň Společenství, což razantně odmítala. Velká Británie tak stála při budování HMU stranou a jak se dozvíme níže, své postoje si potvrdila u Společenství pro ně důležitou výjimkou.

Evropská rada Delorse předloženou zprávu schválila v červnu roku 1989 a dala jí název Strategie evropské Hospodářské a měnové unie. Oproti původnímu plánu s počátkem první etapy v roce 1994 byla zahájena první etapa již následujícího roku od schválení, tedy v červenci 1990. Počátky tohoto procesu integrace ukazovaly, že nyní se jednalo o projekt, který nebyl izolovaný, a vznik HMU doprovázela hned v

¹² LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*, C. H. Beck, 2007, s. 210

prosinci téhož roku dvě mezivládní konference, z nichž jedna se věnovala vzniku HMU a druhá politickým otázkám.¹³

Jednání těchto dvou mezivládních konferencí bylo započato v Římě 15. prosince 1990 a bylo ukončeno 10. prosince 1991 v Maastrichtu. Výstupem z konference byla Smlouva o Evropské unii, která se stala dokumentem s nejrozsáhlejšími reformami primárního práva. K podpisu smlouvy došlo 7. února 1992. S nabytím účinnosti v roce 1993 tak na jejích základech začala fungovat třípilířová struktura EU, kde se budování HMU stalo součástí právě pilíře prvního, který je nadnárodní. Celá koncepce projektu HMU vycházela z Delorse předložené zprávy a počítalo se s rozvržením do tří etap. Dokončení hospodářské a měnové unie se také stalo jedním z hlavních cílů nově vytvořené EU. HMU podle smlouvy zahrnovala i neodvolatelné stanovení měnových kurzů, které mělo vést k zavedení jednotné měny a provádění jednotné měnové a devizové politiky, aby byla udržena cenová stabilita a podporována obecná hospodářská politika ve Společenství. Toto rozhodnutí současně zakotvilo i měnovou politiku jako jednu z dalších společných politik. Jelikož už běžela v době podepsání smlouvy první etapa, tak se Maastrichtská smlouva zabývala více druhou fází, jejíž začátek byl naplánován na 1. ledna 1994. Dojít mělo především ke koordinaci hospodářských politik a vhodnému nastavení institucionálních struktur. Pro třetí etapu bylo nadefinováno, že měnové kurzy budou mezi členskými státy neodvolatelně zafixovány a po technicky nutném přechodném období je nahradí společná měna.¹⁴

Aby bylo dosaženo přechodu do třetí etapy, obsahovala smlouva pojistku v podobě automatického spuštění. Pokud by nebylo do konce roku 1997 rozhodnuto o spuštění, začala by třetí fáze bez ohledu 1. ledna 1999. O tom, kdo se zúčastní třetí fáze, měla rozhodovat konvergenční kritéria, která hodnotila na základě určených ekonomických dat připravenost na zavedení jednotné měny. V průběhu druhé etapy došlo k zániku Výboru guvernérů centrálních bank a Evropského fondu pro měnovou spolupráci. Vymezené kompetence, úkoly a povinnosti byly převedeny na nově vzniklý

¹³ Zavedení eura v České republice. *Evropský měnový systém* [online]. cit. 2016-02-17. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/evropsky-menovy-system>

¹⁴ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*, C. H. Beck, 2007, s. 211-212

Evropský systém centrálních bank (ESCB) a Evropský měnový institut (EMI) zajišťující fungování EMS, který později přerostl do Evropské centrální banky (ECB).¹⁵

Vedle příznivců dalšího prohlubování evropské integrace stály i 3 státy, které měly na danou problematiku zcela odlišný názor. Jednalo se o Velkou Británii, Dánsko a Švédsko. Pro Velkou Británii a Dánsko proto platí výjimka, kterou si vyjednali při realizaci Smlouvy o Evropské unii. Podle výjimky nejsou tyto dva výše zmíněné státy zavázány vstoupit do třetí fáze vzniku HMU bez předchozího souhlasu vlády a parlamentu ve svých zemích. Kromě toho ale pro oba státy platí, že nemají při rozhodování o záležitostech HMU hlasovací právo. Zatímco některými ekonomy je namítáno, že tento negativní postoj může přispívat ke vnější i vnitřní nestabilitě EU, jinými ekonomy je připomínáno mnoho historických příkladů, proč se do HMU nezapojoval. V případě Velké Británie a jeho nečlenství v eurozóně bylo argumentováno, a stále dosud je, politickými důvody. Stejně na tom jsou i dva zbylé státy. Švédsko argumentuje navíc tím, že nesplňuje kritéria stanovené Maastrichtskou smlouvou. Pro všechny je ale společná velmi nízká podpora u svých občanů. Zapojení se do HMU je podle nich vnímáno pouze jako předstupeň dalších integračních procesů, např. k vytvoření fiskální unie a později i politické unie, a to je v těchto zemích označováno jako eurofederalismus, který u veřejnosti vyvolává negativní reakce.¹⁶

První etapa běžela ještě před podepsáním Maastrichtské smlouvy, ale i tak během ní bylo dokončeno několik důležitých úkolů. Především bylo dosaženo vytvoření jednotného vnitřního trhu a byl realizován volný pohyb zboží, osob, kapitálu a služeb. V rámci společenství také docházelo k odstraňování překážek, které bránily dosáhnutí konvergence makroekonomických ukazatelů. Současně byly vlády vyzvány k zapojení se do EMS a odstranění omezení, které bránily soukromému sektoru v používání ECU. Bankovní sektor s měnou běžně obchodoval, ale některé státy kladly překážky například pro běžné používání a vedení soukromých účtů v ECU.¹⁷

¹⁵ Zavedení eura v České republice. *Maastrichtská smlouva* [online]. cit. 2016-02-18. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/maastrichtská-smlouva>

¹⁶ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*, C. H. Beck, 2007, s. 214

¹⁷ FIALA, Petr a PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. s. 574

V průběhu druhé etapy muselo dojít k nejnáročnějším a nejdůležitějším úkonům během celého procesu zavádění jednotné měny. Jednu z hlavních rolí zde hrál nově vytvořený Evropský měnový institut, který začal koordinovat měnovou politiku a připravoval půdu pro vznik ESCB a ECB, které byly potřebné pro poslední etapu vytváření HMU. Úkolem pro EMI bylo vytvořit regulační, organizační a logistické základy, které byly pro následující plnění úkolů důležité. Evropská komise s Evropským parlamentem vyhlásila komunikační strategii, kterou měla v plánu zvýšit informovanost o plnění Smlouvy o EU, posílit její důvěru. Neméně důležité se stalo zajistit informovanost mezi bankami a institucemi poskytujícími finanční služby, kterých se dotýkal přechod k jednotné měně přece jen o trochu víc. O tom, jaký název ponese jednotná měna, bylo rozhodnuto na summitu Evropské rady 15. a 16. prosince 1995 v Madridu. Bylo rozhodnuto, že názvem se stane „euro“, které nahradilo Německem zamítnutý původní název ECU zakotvený již ve Smlouvě o EU. Na též summitu bylo rozhodnuto o datu, kdy začne finální třetí etapa – 1. ledna 1999. Do té doby měly členské státy usilovat o splnění konvergenčních kritérií.

Na naléhání Německa schválila Evropská rada na amsterodamském zasedání v červnu roku 1997 Pakt stability a růstu, který vstoupil v platnost formou nařízení se začátkem třetí etapy. Díky němu mělo být zajištěno plnění fiskálních kritérií i po vstupu členského státu do HMU. Do té doby totiž nebyl žádný účinný mechanismus, který by v případě odklonění od dosažené konvergence přinutil členské státy, které používají euro, k opětovné fiskální stabilitě a konsolidaci. Tento problém byl v Paktu vyřešen zavedením automatického postupu, který mohl vést v případě překročení stanovené hranice deficitu k peněžní pokutě. Během druhé etapy vzniku HMU došlo i k revizi systému ERM. Nově vznikl systém ERM II, který se týkal zemí, které stojí mimo eurozónu. Měnové kurzy těchto zemí měly fluktuovat v pásmu $\pm 15\%$ od centrální parity a euro mělo plnit měnovou kotvu. Pro některé země mohlo být nastaveno i mnohem užší pásmo, což byl případ dánské koruny, která měla povolené rozmezí $\pm 2,25\%$. Samotný závěr druhé etapy byl v květnu roku 1998 zhodnocen Radou EU a bylo rozhodnuto, že do eurozóny vstoupí k 1. lednu 1999 jedenáct členských států: Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemí, Portugalsko, Rakousko a Španělsko.¹⁸

¹⁸ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*, C. H. Beck, 2007, s. 215-216

V průběhu druhé etapy byla zveřejněna 15. května 1995 Zelená kniha¹⁹ o praktických opatřeních při zavádění jednotné měny. Byla dílem Komise, která se stala klíčovým orgánem při procesu realizace měnové unie. Zelená kniha navrhovala, aby konečné zavedení společné měny bylo postupné a bylo při něm dosaženo minimálních nákladů. Podle komise se měla stát společná měna nejdříve měnou transakční pro centrální banky a až na samém závěru uvedena fyzicky do oběhu. V příložené tabulce č. 3 můžeme vidět její přibližný obsah, který závěrečnou část vzniku HMU rozdělil na další tři mezifáze.

¹⁹ Zelené knihy vydává Evropská komise, aby nastrovala veřejné diskuse ještě předtím, než se přistoupí ke zpracování do podoby zákonů či směrnic. Obsahuje zpravidla návrhy řešení dané problematiky.

Tabulka 3: Realizace závěrečné fáze HMU podle Zelené knihy Evropské komise

Fáze A	V průběhu fáze	<ul style="list-style-type: none"> • Rozhodnutí o zúčastněných zemích HMU • Zřízení ESCB a ECB • Zajištění kompatibility národních legislativ • Produkce mincí a bankovek • Plán pro přizpůsobení bankovního
1998		
Fáze B	1.1.1999	• Pevná fixace směnných kurzů
1999 až 2001		zúčastněných měn vůči euru • Zavedení bezhotovostního eura • Odpovědnost za měnovou politiku přechází na ESCB • Mezibankovní, měnové, kapitálové a burzovní trhy obchodují v euru • Velkoobchodní platební systémy fungují v euru
	V průběhu fáze	<ul style="list-style-type: none"> • Bankovní a finanční instituce pokračují v přizpůsobování se jednotné měně • Přejít na euro podle vůle, ochoty a připravenosti jednotlivých ekonomických subjektů
Fáze C	1.1.2002	• Zavedení bankovek a mincí eura
1.1.2002 až 30.6.2002	V průběhu fáze	<ul style="list-style-type: none"> • Dokončení přeměny bankovního sektoru na jednotnou měnu • Převod všech finančních operací na euro • Stažení bankovek a mincí denominovaných v národních měnách • Dokončení přeměny veřejného a soukromého sektoru na jednotnou měnu

Zdroj: COMMISSION OF THE EUROPEAN COMMUNITIES. *Green Paper on the Practical Arrangements for the Introduction of the Single Currency*. [online]. cit. 2016-02-24. Dostupné z: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:51995DC0333&from=EN>

Ze členských států nevstoupilo do finální etapy HMU pouze Řecko a Švédsko, které podle Rady nesplnily konvergenční kritéria. Velká Británie a Dánsko na základě své výjimky účast odmítlo.

Oproti původnímu termínu ze Smlouvy o EU, tedy roku konce 1997, došlo ke spuštění poslední fáze o rok později a za důvod tohoto posunu bylo uváděno neplnění konvergenčních kritérií členskými státy. Nakonec ale byla vydána EMI a Komisí konvergenční zpráva, která doporučovala spuštění společné měny ve vybraných

státech i přes některé mírné nedostatky v plnění stanovených kritérií. EU totiž vyvíjela snahu rozšířit společnou měnu v první vlně do co největšího počtu členských zemí a konvergenční kritéria se tak nestala žádným striktním mezníkem. Šlo především o to, aby se členské státy k daným kritériím dlouhodobě přibližovaly.²⁰

Třetí a poslední etapa tedy začala 1. lednem 1999 a probíhala tak, jak bylo uvedeno v tabulce č. 3 na předchozí stránce podle Zelené knihy. Došlo hlavně na přenesení kompetencí měnové politiky na úroveň Společenství a zodpovědnost za její provádění převzal ESCB a ECB. Tímto zahájila jedenáctičlenná HMU oficiálně svou činnost a byl pevně stanoven přepočítávací koeficient mezi měnami zemí HMU a eurem.

Tabulka 4: Přepočítávací koeficient mezi zeměmi HMU a eurem

měna	ekvivalent za 1 euro
irská libra	0,787564
německá marka	1,95583
nizozemský frank	2,20371
finská marka	5,94573
francouzský frank	6,55957
rakouský šilink	13,7603
belgický frank	40,3399
lucemburský frank	40,3399
španělská peseta	166,386
portugalské escudo	200,482
řecká drachma	340,75
italská lira	1936,27

Zdroj: SCHELLER, Hanspeter. *Evropská centrální banka: Historie, role a funkce*. 2. vyd. Frankfurt am Main: ECB, 2006, s. 26

Nejprve se zavedly platby v bezhotovostním styku a počínaje lednem 2002 došlo k fyzickému zavedení eura do oběhu. Dočasný systém, kdy fungovala v každé zemi jak měna domácí, tak i euro, byl velmi zatěžující pro všechny zúčastněné subjekty (obchody, banky, firmy, široká veřejnost) a zatímco původní ukončení tohoto

²⁰ FIALA, Petr a PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. s. 582

paralelního systému bylo plánováno na 30. června, nakonec se všechny státy rozhodly zkrátit tuto dobu do 28. února.

Nesmíme opomenout také jednu důležitou věc, která se stala v průběhu třetí etapy a částečně vedla ke krizi, která nastala o pár let později. Řecko se nemohlo připojit spolu s ostatními k třetí fázi HMU v roce 1999, protože nesplňovalo kritéria pro vstup do eurozóny z důvodu vysokého rozpočtového deficitu. Připojili se až v lednu 2001 po splnění všech kritérií jako dvanáctý člen. Jenže právě tady můžeme najít možný zádrhel. Řecké volby v roce 2004 vyhrála opoziční strana Nová demokracie, která odkryla, že tehdejší řecká vláda pod vedením Panhelénského socialistického hnutí poskytovala nepravdivé údaje o rozpočtovém deficitu z příslušných referenčních let 1997-1997, na základě kterých byla Řecku umožněna účast v HMU.²¹

Po úspěšném spuštění HMU dvanácti členskými státy byl tento proces měnové integrace formálně dovršen, ale fakticky stále pokračuje dodnes, protože všechny členské státy Unie, pokud nemají tzv. opt-outs výjimku jako Dánsko a Velká Británie, jsou na základě Smlouvy o EU povinny se připojit k měnové integraci. Neexistuje však žádný časový okamžik, kdy by mělo u nečlenů eurozóny dojít ke splnění konvergenčních kritérií a jak ukazuje příklad Švédska, které dodnes stojí vně měnové unie, neexistují ani žádné unijní páky, aby se stát co nejdříve připojil. Proto existují jen různé národní strategie, které počítají s různými termíny pro přechod do eurozóny. Například Slovinsko a pobaltské státy se odhodlaly uskutečnit tento krok co nejdříve, Polsko a Česká republika tento krok oddalují. Od roku 2002 přistoupily do HMU další státy, jak ilustruje tabulka č. 5 na následující stránce, a celkový počet zemí, které jsou zapojeny v měnové unii, se navýšil na 19.

²¹ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*, C. H. Beck, 2007, s. 220

Tabulka 5: Datum přistoupení členských států do eurozóny

datum připojení	stát
01.01.2007	Slovinsko
01.01.2008	Kypr
01.01.2008	Malta
01.01.2009	Slovensko
01.01.2011	Estonsko
01.01.2014	Lotyšsko
01.01.2015	Litva

Zdroj: European Commission. *Timeline: The Evolution of EU Economic Governance in Historical Context*. [online]. cit. 2016-02-28. Dostupné z:

http://ec.europa.eu/economy_finance/economic_governance/timeline/index_en.htm

V Evropě můžeme narazit i na státy, které nejsou členy EU, ale přesto tam plní euro funkci oficiálního zákonného platidla. U těchto států můžeme rozlišovat ekonomiky euroizované a ekonomiky jednostranně euroizované.

- Eurizované ekonomiky uzavřely s EU měnovou dohodu o používání eura jako své národní měny. Tato měnová dohoda jim dokonce přiznává právo na ražení omezeného množství mincí s vlastní národní stranou. Mezi tyto země patří Andorra, Monako, San Marino a Vatikán.

- Jednostranně eurizované ekonomiky používají euro jako národní měnu bez měnové dohody s EU a patří sem Černá Hora a Kosovo. Tyto dva státy totiž měly svůj měnový systém v minulosti vázaný na německou marku.

Mimo to se používá euro i v mnoha oblastech ve světě, které jsou součástí některé z evropských zemí. Jmenovat můžeme například Francouzskou Guyanu, Guadeloupe, Martinik a Réunion spadající pod Francii, portugalské Azorské ostrovy a Madeiru nebo španělské Kanárské ostrovy. Euro se používá i v některých francouzských zámořských teritoriích, které nejsou součástí EU. Jmenovitě ostrov Saint-Pierre-et-Miquelon, Mayotte a Svatý Bartoloměj. V těchto teritoriích však není raženo vlastních eurových mincí.²²

²² Zavedení eura v České republice. *Mezinárodní měna*. [online]. cit. 2016-02-25. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/mezinarodni-mena>

2.4 Konvergenční kritéria

Jak již bylo výše uvedeno, současně s podpisem Smlouvy o EU byly formulovány právní podmínky měnové unie. Všechny nové členské státy Unie mají status členské země s dočasnou výjimkou pro zavedení eura, což znamená, že se neúčastní třetí fáze HMU. Tyto nově příchozí země však mají povinnost pravidelně předkládat plán postupu ekonomiky směrem k plnění maastrichtských konvergenčních²³ kritérií. Ty jsou přesně definovány ve článku 121 Smlouvy o EU a jejich smyslem je sladit makroekonomické ukazatele kandidátských zemí s eurozónou a připravit je na zavedení společné měny euro. Plnění kritérií je vyhodnocováno jednou za dva roky Evropskou komisí a ECB. V případě, že by některý ze členských států EU chtěl přijmout euro v roce, kdy není hodnotící zpráva vydávána, musel by podat Komisi žádost o mimořádné zpracování.²⁴ Výsledkem vyhodnocení je konvergenční zpráva a poslední nejaktuálnější je z června roku 2014. ECB ve zprávě upozorňuje, že hlavním úkolem je zajistit, aby do měnové unie vstupovaly pouze ty státy, jejichž hospodářská situace bude umožňovat udržení cenové stability a celistvosti v celé eurozóně. Jednotlivá kritéria jsou proto hodnocena striktně a důraz je kladen především na jejich dlouhodobou udržitelnost. Zároveň je hodnocena i slučitelnost národní legislativy s legislativou EU, zejména v oblasti institucionální, funkční a především finanční nezávislosti národní centrální banky. Pokud jsou všechna kritéria splněna a stát projevuje zájem zapojit se do třetí fáze HMU, tak Rada EU složená z ministrů financí po diskusi a konzultaci s Evropským parlamentem rozhodne o zrušení výjimky na zavedení eura. Po tomto kroku Rada následně nastaví fixní konverzní poměr mezi národní měnou a eurem, na jehož základě proběhne později nahrazení domácí měny za euro.²⁵

Prvním konvergenčním kritériem je cenová stabilita, která je definována ve Smlouvě následovně: *„Dosažení vysokého stupně cenové stability patrného z míry inflace, která se blíží míře inflace nejvýše tří členských států, jež dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků.“* Protokol o kritériích konvergence ji dále upřesňuje: *„členský stát vykazuje dlouhodobě udržitelnou cenovou stabilitu*

²³ Slovo konvergence má latinský původ a označuje sbíhavost, sbližování, sjednocování nebo slučování.

²⁴ Tohoto využily před svým vstupem do eurozóny Litva a Slovinsko.

²⁵ BRŮŽEK Antonín. *Evropská měnová integrace a česká republika*. Praha: Velryba, 2007, s. 73-74

a průměrnou mírou inflace měřenou v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, jež nepřekračuje o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Inflace se měří pomocí indexu spotřebitelských cen na srovnatelném základě s přihlédnutím k rozdílnému vymezení pojmů v jednotlivých členských státech.“²⁶

Inflace je počítána pomocí Harmonizovaného indexu spotřebitelských cen. Spotřebitelské koše, podle kterých se inflace vypočítává v členských státech, bývají často odlišné, a proto bylo potřebné vytvořit unifikovaný spotřebitelský koš. Pomocí něj se počítá inflace jako meziroční procentní přírůstek spotřebitelských cen a váhy tohoto koše se mezi státy EU liší podle spotřebitelských preferencí a zvyklostí. Daná míra inflace, která se má přibližovat hodnotě nejvýše tří členských států, které dosáhly nejlepších výsledků, je v praxi počítána jako nevážený aritmetický průměr míry inflace ve třech zemích, které dosáhly nejnižší míry inflace. Není však pro ně zohledněn deflační vývoj. Sjednocení měnového koše má však ještě jedno opodstatnění. ECB má ustanoven jako hlavní cíl udržování cenové stability v eurozóně, která je nastavena jako maximálně 2 % meziroční přírůstek spotřebitelských cen podle Harmonizovaného indexu spotřebitelských cen.

Při příliš vysoké inflaci by docházelo k ovlivnění chování investorů, kteří by preferovali krátkodobé investice před dlouhodobými a vedoucími k ekonomickému růstu. Nikdo v takové situaci totiž není ochoten půjčovat za nízkou nominální úrokovou sazbu. Současně zvýšená cenová hladina může vést ke sníženému zájmu o danou měnu, což by vedlo k oslabování měnového kurzu ve vztahu k ostatním světovým měnám. V neposlední řadě by vysoké rozdíly v mírách inflace ve členských státech ztěžovaly práci ECB, protože účinky její měnové politiky by byly oslabeny.

U kritéria cenové stability bývá striktně vyžadována jeho dlouhodobá udržitelnost a právě žádost Litvy o vstup do eurozóny byla zamítnuta z důvodu

²⁶ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*, C. H. Beck, 2007, s. 227

nesplnění kritéria o pouhý procentní bod. Stejně problémy potkaly i Estonsko, které plánovalo vstup do poslední fáze HMU na leden 2007 společně s Litvou.²⁷

Druhým konvergenčním kritériem jsou dlouhodobé úrokové sazby a je definováno jako: „*stálost konvergence dosažené členským státem a jeho účasti v mechanismu měnových kurzů Evropského měnového systému, která se odráží v úrovních dlouhodobých úrokových sazeb.*“ Protokol o kritériích konvergence dále stanovil, že: „*kritérium konvergence úrokových sazeb znamená, že v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba členského státu nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Úrokové sazby se zjišťují na základě dlouhodobých státních dluhopisů nebo srovnatelných cenných papírů, s přihlédnutím k rozdílnému vymezení v jednotlivých členských státech.*“²⁸

Jak je napsáno výše, úroková míra bývá počítána z dlouhodobých státních dluhopisů. Součástí nominální úrokové míry je riziková premie, která odráží důvěru investorů ve veřejný sektor. Vyšší důvěra bývá v ty ekonomiky, kde je dosahováno nižší inflace, takže úrokové kritérium do jisté míry souvisí s kritériem cenové stability. Obě tato kritéria bývají pro jejich charakter souhrnně označována jako tzv. kritéria monetární.²⁹

Třetím konvergenčním kritériem je udržitelnost veřejných financí. Ten Smlouva definuje jako: „*dlouhodobě udržitelný stav veřejných financí patrný ze stavu veřejných rozpočtů nevykazujících nadměrný schodek.*“ Kritérium je zde zaměřeno na střednědobou udržitelnost veřejných financí a vyžaduje, aby poměr skutečného či plánovaného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu (HDP) nepřekročil hodnotu 3 %. Toto kritérium má i svou druhou část, která sleduje udržitelnost veřejných financí v dlouhodobém horizontu a zaměřuje se na vývoj dluhu vládních institucí, který by neměl přesáhnout hodnotu 60 % k HDP. V případě, že členský stát nesplní tato kritéria, je Evropská komise povinna vypracovat zprávu.

²⁷ BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace a česká republika*. Praha: Velryba, 2007, s. 74-75

²⁸ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*, C. H. Beck, 2007, s. 228

²⁹ BRŮŽEK, Antonín. *op.cit.*, s. 78-79

Nemusela by pouze v případě, že by se poměry deficitů přibližovaly zpět ke své referenční hodnotě.

Toto kritérium by nemělo být bráno pouze jako důležitý údaj pro evropské instituce zpracovávající konvergenční zprávu, ale mělo by být chápáno v mnohem širších souvislostech. Konsolidované veřejné finance jsou pozitivem pro vytváření vhodných podmínek vedoucích k makroekonomické stabilitě, což ve výsledku může přispívat i ke zvýšení úrovně obyvatel členských států. Například v situaci, kdy by nevyhovovala požadavkům členské země měnová politika nastavená ECB, nabyla by na významu fiskální politika státu. Ta by ale mohla být využívána pouze za situace, kdy by pro ni byl vytvořený dostatečný prostor, především při vyrovnaném deficitu veřejných financí.³⁰

Čtvrtým konvergenčním kritériem je kritérium stability měnového kurzu a Smlouvou je definován jako: „*dodržování normálního fluktuačního rozpětí stanoveného mechanismem měnových kurzů Evropského měnového systému po dobu alespoň dvou let, aniž by došlo k devalvaci vůči měně jiného členského státu.*“ Z toho vyplývá, že členský stát ucházející se o vstup do eurozóny musí být zapojen po dobu alespoň dvou let do kurzového mechanismu ERM II. Evropská centrální banka pak vyhodnotí, zda se devizový kurz pohyboval okolo centrální parity. Posuzuje se i přítomnost tzv. silných tlaků na měnový kurz. Tím se zkoumá míra odchýlení kurzů od centrálních parit v ERM II.

³⁰ BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace a česká republika*. Praha: Velryba, 2007, s. 83

3 Ekonomické a právní důsledky možného vstupu ČR do eurozóny

Ve druhé části této práce se budeme zabývat tím, jestli je Česká republika na vstup do eurozóny připravena. Přiblížíme si, jak probíhá institucionální příprava, a zhodnotíme, jak moc se blíží české ekonomické ukazatele ke konvergenčním kritériím, které rozhodují o vstupu do poslední fáze HMU.

Úspěšné včlenění se do HMU je ale velice složitý proces, který vyžaduje dlouhodobé a důkladné přípravy, které obnáší i zhodnocení možných výhod či nevýhod z toho plynoucích. V tom se ale na scéně vždy objevují dvě strany politiků a ekonomů. Jedni, označováni jako eurooptimisté, kteří jsou vůči měnové integraci nekritičtí a prosazují urychlený vstup do eurozóny a druzí, označováni jako europesimisté, kteří zcela zamítají vstup do HMU, nebo mají velké výhrady k jeho fungování. Proto se budeme snažit v následující části vyhnout extrémně krajním přístupům k měnové integraci a na problematiku budeme nahlížet objektivně.

Pro přiblížení českých nálad vůči euru bude použito jak výzkumu Evropské unie u široké veřejnosti, tak i názorů českých ekonomů.

Hned v následující kapitole se ale zastavíme u jedné velmi důležité a zásadní problematiky, která se zabývá teorií optimální měnové oblasti. V České republice na ni ve svých knihách poukazuje např. prof. Václav Klaus.

3.1 Eurozóna jako optimální měnová oblast

Teorie optimální měnové oblasti (OCA – Optimum Currency Areas) byla poprvé formulována na počátku 60. let kanadským ekonomem Robertem Mundellem a zabývá se odpovědí na otázku, jestli je flexibilní měnový kurz lepším nástrojem než kurz fixní. Podle Mudellovy OCA by v takové měnové unii měla fungovat flexibilita mezd a dostatečná mobilita výrobních faktorů – především faktoru práce.

Splnění maastrichtských kritérií zajistí České republice sladění makroekonomických ukazatelů se členy eurozóny, ale ty dále nijak neberou ohled

na připravenost vzdání se vlastní měnové politiky. Přijetí jednotné měny by tak mělo přinášet členskému státu více pozitivních ekonomických dopadů, jinak by mohl vstup do měnové unie přinášet pro hospodářský vývoj země riziko. Úspěšné členství v eurozóně tak vyplývá z mnoha faktorů:³¹

- Schopnost domácích výrobců čelit zvýšené mezinárodní konkurenci, která je důsledkem přímé porovnatelnosti cen mezi zeměmi.
- Schopnost ekonomiky absorbovat asymetrické šoky bez možnosti použít nástrojů měnového kurzu či úrokových měr.
- Požadavek dostatečné sladění české ekonomiky s eurozónou, která jednak zvyšuje pravděpodobnost, že společná měnová politika bude odpovídat i domácím potřebám, a na druhou stranu snižuje pravděpodobnost výskytu asymetrických šoků.

Teorie OCA byla rozšiřována dalšími autory a postupně bylo přidáváno dalších předpokladů, jejichž splnění mělo zajišťovat úspěšnou účast v měnové unii. Ve své podstatě ale není teorie jednotná a problémem se může stát i to, že posuzování jednotlivých požadavků nenabízí jakoukoliv kvantifikaci. Proto je velmi obtížné zhodnotit, kdy kandidátská země plní požadavky pro přijetí. Možná i z tohoto důvodu nastal později zvrat v podobě vytvoření hypotézy endogenity, která tvrdí, že kandidátské země nemusí splňovat všechny podmínky pro vstup do měnové unie, protože samotná měnová unie vytváří sama o sobě podmínky k tomu, aby je členská země později plnila. Dochází k tomu díky hlubšímu zapojení do mezinárodních vztahů a větší sladění s ostatními členskými státy.³² Přesto můžeme 4 níže uvedené předpoklady OCA, formulované v 60. letech, považovat za důležité pro správné fungování státu v měnové unii.

1) Otevřenost ekonomiky

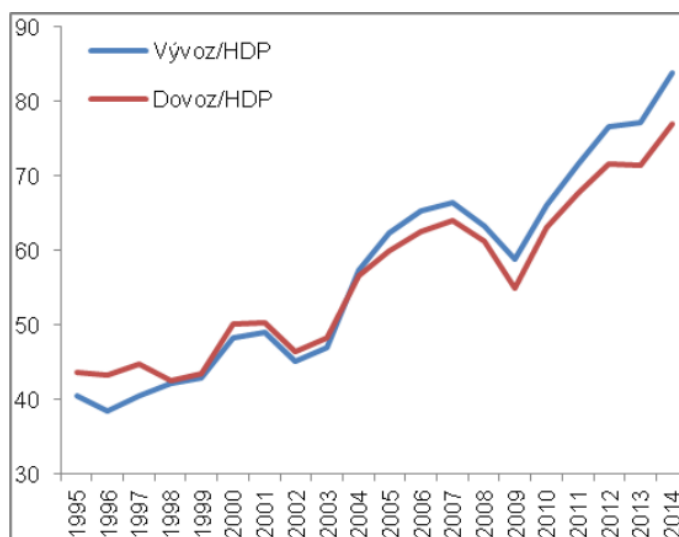
Podle OCA mohou ze zapojení se do měnové unie nejvíce profitovat pouze ty ekonomiky, které jsou dostatečně otevřené. Otevřenost ekonomiky zde chápeme jako celkovou hodnotu dovozů a vývozů ve vztahu k HDP. Obecně platí, že právě malé státy bývají v obchodních vztazích mnohem více provázány se zahraničím. Díky geografickému umístění ve středu Evropy je Česká republika předurčena

³¹ BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace a česká republika*. Praha: Velryba, 2007, s. 88

³² BRŮŽEK, Antonín. *op. cit.*, s. 89

k mezinárodnímu obchodu. To potvrzují i data Českého statistického úřadu (ČSÚ)³³. Otevřenost české ekonomiky se zvyšuje dlouhodobě a nejrychleji od roku 2003, což byl důsledek vstupu do Evropské unie. Do ekonomiky přicházel kapitál v podobě přímých zahraničních investic, který byl použit ve zpracovatelském průmyslu s tím, že zboží vyráběné v tuzemsku bude následně vyváženo na zahraniční trhy. Jak můžeme vidět na níže uvedeném grafu, poměr exportu zboží a služeb k HDP v roce 1995, kdy činil 40,6 %, vzrostl až na 83,3 % v roce 2014. V roce 2003, před vstupem ČR do EU, však byl oproti roku 1995 vyšší pouze o 6,5 p. b. (47,1 %). Současně je ČR otevřena i dovozu z důvodu nedostatku nerostných surovin, jejichž spotřeba s vyšší výrobou roste.

Graf 1: Poměr exportu zboží a služeb k HDP

Zdroj: ČSÚ

Rychlost, kterou se česká ekonomika provazovala v letech 1995 až 2014 se zahraničím, označil ČSÚ nejen jako nadprůměrnou, ale dokonce mimořádnou. Výrazně vyšší rychlosti v tomto ohledu dosáhlo jen Lucembursko a Irsko. Pro úspěšné zapojení se do eurozóny zde hovoří i skutečnost, že 82 % veškerého exportu ČR v roce 2014 mířilo do zemí EU, což podporuje úspěšné naplnění prvního předpokladu teorie OCA.

³³ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hodnocení výkonnosti ekonomiky v širším kontextu*. [online]. cit. 2016-03-01. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cr/hodnoceni-vykonnosti-ekonomiky-ceske-republiky-v-sirsim-kontextu>

2) Flexibilita pracovního trhu

Druhým předpokladem teorie OCA je dostatečná flexibilita mezd a mobilita výrobních faktorů, v tomto případě práce. Tyto dvě ekonomické vlastnosti jsou velmi nápomocné při řešení asymetrických šoků v zemích měnové unie, protože státy nemohou použít přizpůsobení vlastní monetární nebo kurzové politiky. V případě takového šoku, kdy dojde například z důvodu změn preferencí spotřebitelů v jedné zemi k poklesu poptávky po jednom produktu a nárůstu poptávky po druhém produktu z jiné země, začnou v optimální měnové oblasti působit automatické vyrovnávací procesy – právě flexibilita mezd a mobilita pracovní síly.

Evropa však vykazuje příliš nízkou mobilitu pracovní síly, která je způsobena především silnou institucionální ochranou trhu práce. Tímto se zabývá Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (OECD), která hodnotí jeho míru ochrany a flexibility. Vychází z údajů ze tří oblastí: ochrany zaměstnanců před výpovědí, regulacemi úvazků na dobu určitou a požadavků na kolektivní výpovědi. Evropské státy vycházejí v rámci mezinárodního srovnání jako ty méně flexibilní. Zatímco pro evropské zaměstnance znamenají jejich pracovní smlouvy jistotu zaměstnání i v době ekonomické recese, na firmy má v různých fázích ekonomického cyklu ochrana pracovního trhu negativní dopad ve využívání pracovní síly. Proto se obávají v růstových fázích hospodářského cyklu přijímat nové zaměstnance, protože v případě hospodářského útlumu je nemohou lehce propustit.³⁴

Situaci v ČR navíc dokresluje fakt, že počet lidí ochotných stěhovat se za prací, není příliš vysoký. V průzkumu agentury STEM/MARK³⁵ z ledna 2014 odpovědělo 54 procent respondentů, že se nechtějí kvůli novému zaměstnání stěhovat z místa bydliště. Ze zbylých respondentů ochotných se přestěhovat, uvedlo pouze 9 % z nich jako možnou destinaci Evropu. Zbytek by se přestěhoval jen v rámci ČR nebo do jiné části světa. Největší ochotu změnit své bydliště vykazují respondenti z věkové kategorie 18-29 let. S vyšším věkem ochota klesá. Za možnou příčinu můžeme

³⁴ OECD. Indicators of Employment Protection. [online]. cit. 2016-03-02. Dostupné z: <http://www.oecd.org/els/emp/oecdindicatorsofemploymentprotection.htm>

³⁵ STEM/MARK. Stěhování za prací. Skutečnost a deklarace. [online]. cit. 2016-03-02. Dostupné z: <http://www.stemmark.cz/stehovani-za-praci-skutecnost-a-deklarace/>

jmenovat jazykovou bariéru a naplnění tohoto OCA předpokladu by mohlo nastat pravděpodobně až za delší čas s novými generacemi s lepší jazykovou vybaveností.

3) Diverzifikace výrobní struktury v zemi

V teorii OCA je myšlena diverzifikace jako pestrost výroby v domácí ekonomice. Čím více druhů statků je v zemi vyráběno, tím nižší je pravděpodobnost, že bude země postižena asymetrickým šokem. A kdyby přece jen byla zasažena, tak se tento druh šoku rozplyne do celé ekonomiky a nebyla by tolik ohrožena celková úroveň zaměstnanosti a produktu. Jak je výroba v ekonomikách diverzifikována můžeme sledovat pomocí ukazatele exportu SITC, který produkci třídí podle skupin. V níže uvedené tabulce z dat ČSÚ³⁶ je znázorněno, které skupiny jsou pro ČR dominantní. Zde můžeme pozorovat vysoký podíl exportu zboží třídy 6, 7 a 8, které představují přes 80 % celkového exportu. Největší převahu zde má třída SITC 7 – stroje a dopravní zařízení.

Tabulka 6: Podíl tříd SITC na exportu

SITC	Podíl jednotlivých tříd SITC na celkovém exportu v %									
	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0 Potraviny a živá zvířata	2,8	3,3	2,9	2,9	3,2	3,5	3	3,2	3,5	3,7
1 Nápoje a tabák	0,5	0,6	0,5	0,6	0,7	0,8	0,7	0,6	0,6	0,7
2 Suroviny nepoživatelné	2,7	2,5	2,6	2,6	2,6	2,7	3	2,8	2,8	2,7
3 Minerální paliva, maziva	2,9	3,1	2,9	2,7	3,4	3,6	3,7	3,8	3,9	3,1
4 Živočišné a rostlinné oleje	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,2	0,3	0,3
5 Chemické výrobky	6	6,4	6,1	5,8	6	6,4	6,5	6,3	6,2	6,4
6 Polotovary a materiály	22,6	21,7	20,8	20,2	19,5	17,6	17,2	17,6	17,3	17,3
7 Stroje a dopravní prostředky	50,9	50,8	53,2	54,2	53,8	53,6	54,6	54,8	54,1	53,9
8 Průmyslové spotřební zboží	11,5	11,5	11	10,8	10,7	11,7	11,1	10,7	11,1	11,8
9 Komodity nezaříděné	0,1	0	0	0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2

Zdroj: ČSÚ

Tyto vysoké hodnoty jsou podpořeny silnými zahraničními investicemi do automobilového průmyslu, který tak způsobuje závislost domácí ekonomiky na vývoji tohoto konkrétního odvětví. Pokud by se významně změnila zahraniční poptávka po produkci automobilů, mohlo by to znamenat pro ČR určité riziko. Podle

³⁶ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Zahraniční obchod. [online]. cit. 2016-03-03. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zahranicni_obchod_se_zbozim_ekon

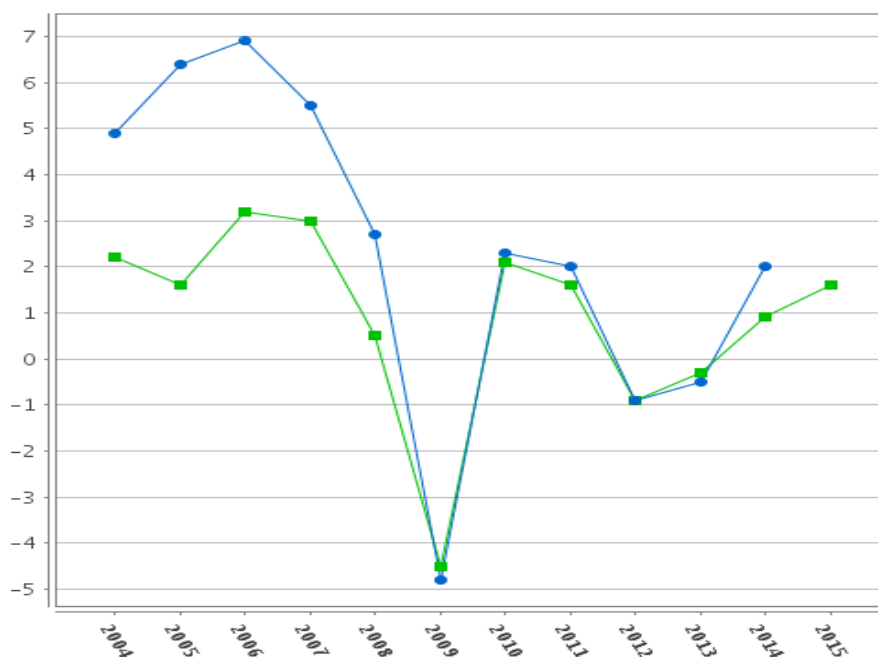
teorie OCA tak může koncentrace výroby do jednoho odvětví zvyšovat pravděpodobnost, že bude ekonomika zasažena asymetrickým šokem.

4) Sladěnost hospodářského cyklu

Tento poslední předpoklad teorie OCA se zabývá tím, jak moc blízko sebe je hospodářský cyklus měnové unie a státu, který do ní chce vstoupit. Čím více se totiž potkávají fáze růstu a poklesu, tím vyšší je pravděpodobnost, že nastavená měnová politika v měnové unii bude jako šitá na míru i přistupujícímu státu. V opačném případě by nastavená jednotná měnová politika mohla vést k problémům.³⁷

Abychom zjistili, jak si v tomto ohledu stojí ČR, použijeme jednoduchý graf s daty Eurostatu, kde jsou znázorněny ekonomické cykly jak eurozóny, tak ČR.³⁸

Graf 2: Sladěnost hospodářského cyklu ČR a eurozóny

Zdroj: Eurostat

Do roku 2008, kdy propukla světová ekonomická krize, můžeme označit tempo růstu českého produktu (modrá barva) za vyšší než průměr zemí eurozóny. Před

³⁷ LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*, C. H. Beck, 2007, s. 27

³⁸ EUROSTAT. *Real GDP growth rate*. [online]. cit-2016-03-03. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>

vypuknutím krize v ČR v roce 2008 bylo HDP o 2,2 p. b. vyšší. Daleko většího rozdílu si můžeme všimnout v období 2004-2006. Zatímco česká ekonomika vykazovala fázi růstu, v eurozóně docházelo k poklesu. V takovém případě by zavedení jednotné měny přineslo velké potíže, jelikož ECB by se pravděpodobně v takové chvíli rozhodla snížit úrokové sazby, což by ale v české ekonomice vedlo k ještě větší spotřebě a následnému přehřátí. Za daleko důležitější můžeme brát situaci od roku 2006. Česká ekonomika díky intenzivnějšímu zapojení se do evropské integrace začala s malým rozdílem kopírovat cyklus eurozóny.

Rozdíl nastává až v roce 2015. Nejnovější data ČSÚ³⁹ z března 2016 ukazují daleko větší růst českého HDP v minulém roce – produkt rostl oproti předchozímu roku o 4,3 %, zatímco v eurozóně, jak můžeme vidět i v grafu výše, jen o 1,6 %.

Na uvedené výsledky je třeba se dívat s nadhledem, protože v kandidátské zemi na vstup do měnové unie mohou být údaje zkresleny možnostmi kurzové politiky, což je případ právě ČR a politiky slabé koruny vůči euru. Proto zde můžeme spekulovat o tom, jestli až vstup do eurozóny přinese na základě hypotézy endogenity české ekonomice větší sladěnost s hospodářským cyklem eurozóny. Za současné situace ale nemůžeme říct, že by ČR splňovala tento čtvrtý předpoklad teorie OCA.

3.2 Plnění konvergenčních kritérií Českou republikou

V předchozí kapitole této práce bylo zmíněno, že pro vstup do eurozóny je vyžadováno plnění čtyř kritérií, které byly nadefinovány při podepsání Maastrichtské smlouvy. Na jejich plnění v ČR dohlíží Ministerstvo financí a Česká národní banka. Ty vydávají jednou ročně Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou (zpravidla v prosinci) a dále také Konvergenční program České republiky (zpravidla v dubnu). Převážně z těchto dvou dokumentů budeme vycházet pro následujících pár odstavců, kde bude přiblíženo, jak úspěšně ČR daná kritéria plní.

³⁹ ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Tvorba a užití HDP – 4. čtvrtletí 2015. [online]. cit. 2016-03-04. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/crit/tvorba-a-uziti-hdp-4-ctvrtleti-2015>

Kritérium cenové stability

První kritérium cenové stability, kdy nesmí být překročena inflace o 1,5 p. b. tří členských států s nejlépe dosaženými výsledky, splňuje ČR od roku 2013. ČR se řadí mezi nízkoinflační ekonomiky a splnění tohoto kritéria je navíc podpořeno sladěností cílů ČNB i ECB – u obou je prioritou 2% meziroční růst spotřebitelských cen. V tabulce níže můžeme pozorovat plnění kritéria.

Tabulka 7: Plnění kritéria cenové stability

	2012	2013	2014	2015	2016*	2017*	2018*
Průměr 3 zemí EU s nejnižší inflací	1,6	0,3	-0,2	-0,5	0,9	1,2	1,4
Hodnota kritéria	3,1	1,8	1,3	1	2,4	2,7	2,9
Česká republika	3,5	1,4	0,4	0,3	1	1,9	1,9

pozn. hodnoty s hvězdičkou jsou očekávané hodnoty predikované ČNB.

Zdroj: Eurostat, ČNB

Jeho splnění v roce 2015 podpořil především propad cen na trzích s ropou a regulace cen elektřiny. Většinu zemí EU totiž v posledních dvou letech směřuje spíše k deflaci. Pokles cen v EU působí i na ekonomickou situaci v ČR. ČNB ale předpokládá, že následující roky povede oživení poptávky a rostoucí cena ropy i přes upuštění od devizových intervencí ke splnění dvouprocentního inflačního cíle. Zároveň by mělo dojít k plnění kritéria i v následujících letech 2016–2018 z důvodu mírného oživení inflace napříč celou EU. Předpokládané hodnoty ČNB můžeme vidět v tabulce.⁴⁰

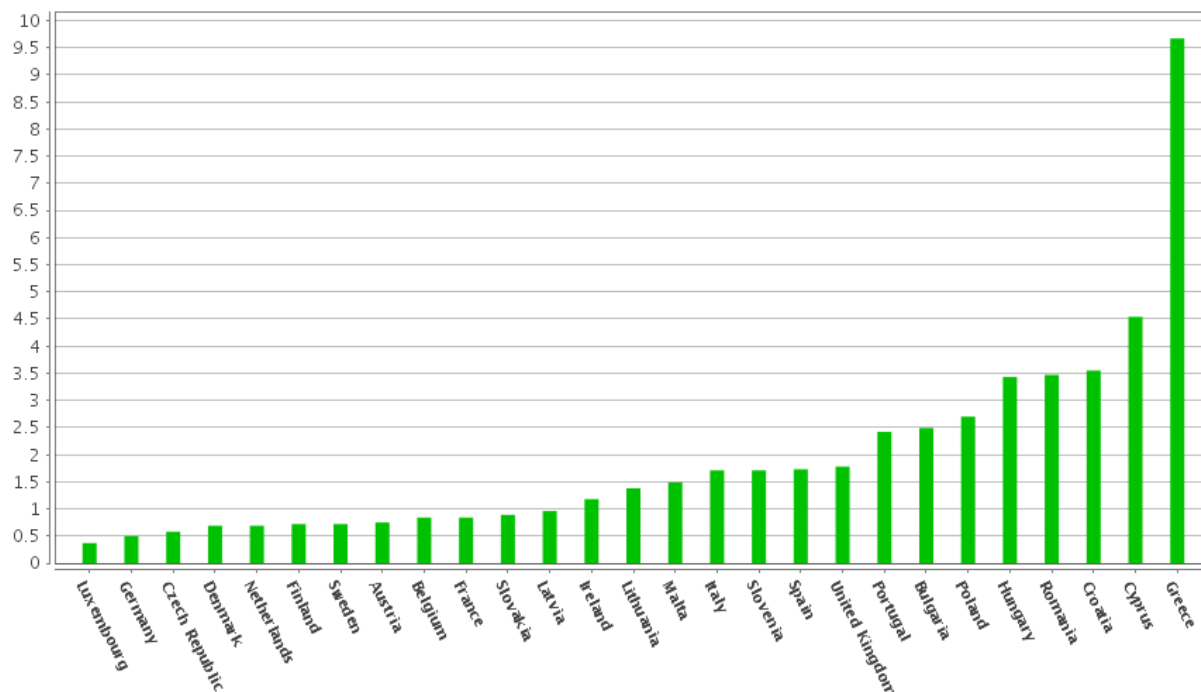
Kritérium úrokových sazeb

Druhé kritérium stanovuje, že dlouhodobé úrokové sazby ze státních dluhopisů se zbytkovou splatností 10 let nesmí být vyšší o více než 2 p. b. tří států, které dosáhly nejlepších výsledků. Roční průměrné úrokové sazby ale v ČR klesaly od roku 2012 a nyní, jak můžeme vidět v níže uvedeném grafu, jsou stabilně mezi těmi nejnižšími v celé EU. Konvergenční kritérium úrokových sazeb bylo v posledních letech vždy se značnou rezervou splněno. Velkou měrou je to způsobeno stabilitou a důvěryhodností fiskálního vývoje v ČR. Díky tomu nemá ČR problémy s upisováním

⁴⁰ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Přistoupení k eurozóně*. [online]. cit. 2016-03-07. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/pristoupeni_emu.html

nových dluhopisů, které mají nízkou hodnotu výnosů. V současné době se pohybují pod 1 procentem.

Graf 3: Přehled úrokových sazeb v EU v roce 2015

Zdroj: Eurostat

Kritérium udržitelnosti veřejných financí

Třetí kritérium je složeno ze dvou částí – kritéria veřejného dluhu a kritéria veřejného deficitu. Kritérium veřejného dluhu je v ČR vzhledem k nízkému počátečnímu dluhu dlouhodobě plněno a od stanového limitu se nachází stále ještě daleko. Za zarážející ale můžeme považovat skutečnost, že i v době ekonomického růstu dochází namísto snižování dluhu k jeho navyšování. Veřejné dluhy členských států včetně Českého za rok 2015 sice ještě nejsou zpracovány v Eurostatu⁴¹, ale Ministerstvo financí již zveřejnilo velikost státního dluhu za rok 2015. Meziročně došlo k nárůstu o 9,3 mld. Kč na celkových 1673 mld. Kč. V poměru k HDP to je ale o 1,8 p. b. (37,2 %) méně oproti předchozímu roku.⁴² Tento pozitivní vývoj byl podpořen

⁴¹ EUROSTAT. *General government gross debt*. [online]. cit. 2016-03-08. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teina225&plugin=1>

⁴² MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Státní dluh v poměru k HDP v roce 2015 opět poklesl*. [online]. cit. 2016-03-08. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/statni-dluh-v-pomeru-k-hdp-poklesl-23981>

zefektivněním v oblasti řízení státního dluhu a likvidity státní poklady, což navíc bylo potvrzeno nadprůměrným ratingovým hodnocením ČR. Podle výhledu Ministerstva financí by navíc měla výše veřejného dluhu za rok 2015 dosáhnout 40,9 %, což znamená splnění kritéria.⁴³

Tabulka 8: Plnění kritéria veřejného dluhu

	2012	2013	2014	2015
Referenční hodnota	60	60	60	60
Česká republika	44,7	45,2	42,7	40,9*

pozn.: hodnota s hvězdičkou je hodnota odhadována výpočty Ministerstva financí ČR

Zdroj: Eurostat, Ministerstvo financí ČR

Kritérium veřejného deficitu nebylo v ČR za dobu členství plněno opakovaně a několikrát pomocí koordinačních mechanismů vytvořených v Paktu stability a růstu vedla EU procedury pro snížení nadměrného schodku. Naposledy tomu bylo v letech 2009–2013.⁴⁴ Po vyvrcholení této konsolidační politiky již ČR kritéria plní a MF ČR odhaduje, že saldo sektoru vládních financí by se mělo i nadále postupně zlepšovat v následujících letech. V roce 2015 očekává MF deficit ve výši 1,9 % HDP.

Tabulka 9: Plnění kritéria veřejného deficitu

	2012	2013	2014	2015
Referenční hodnota	-3	-3	-3	-3
Česká republika	-4	-1,3	-1,9	-1,9*

pozn.: hodnota s hvězdičkou je hodnota odhadována výpočty Ministerstva financí ČR

Zdroj: Eurostat, Ministerstvo financí ČR

Kritérium stability měnového kurzu

Čtvrté a poslední konvergenční kritérium vyžaduje, aby byla kandidátská země nejméně 2 roky zapojena do kurzového mechanismu ERM II. Česká republika se do tohoto systému nezapojila a nelze tak formálně hodnotit plnění kritéria. Přesto se můžeme podívat na modelovou situaci, kdy by ČR vstoupila do ERM II k 12. březnu 2014. V tento den činil kurz EUR/CZK 27,35 Kč⁴⁵ a okolo této hypotetické centrální parity by vzniklo pásmo vymezené +/- 15 %. Kurz by nesměl v tomto případě překročit

⁴³ MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Fiskální výhled* [online]. cit. 2016-03-08.

⁴⁴ EUROSTAT. *General government deficit and surplus* [online]. cit. 2016-03-10. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=teina200>

⁴⁵ ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Vybrané devizové kurzy – grafy* [online]. cit. 2016-03-10. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/grafy_form.jsp

hranici 23,2475 Kč nebo 31,425 Kč. Jak můžeme vidět v grafu, i přes intervence ČNB dosud nedošlo k překročení tohoto stanoveného pásma. V případě rozhodnutí vlády a schválení Evropskou unií by tak mohla ČR teoreticky přijmout euro od 1. ledna 2017. S velkou pravděpodobností by bylo v budoucnu i toho kritérium úspěšně plněno (v případě zapojení se do ERM II), jelikož ČNB očekává, že ani opuštění intervencí nebude znamenat skokové posílení kurzu. Česká vláda v současnosti nahlíží na účast v mechanismu ERM II pouze jako na bránu, která umožní přístup k eurozóně, nikoliv jako na optimální formu kurzového režimu české koruny.⁴⁶

Graf 4: Devizový kurz EUR/CZK

Zdroj: ČNB

3.3 Institucionální a právní záležitosti vstupu do eurozóny

První dokument, který se týkal vstupu ČR do eurozóny, vydalo Ministerstvo financí ČR společně s ČNB a Ministerstvem průmyslu a obchodu již v roce 2003, kdy byla oficiálně podepsána Smlouva o přistoupení ČR k EU. Jeho název byl Strategie přistoupení České republiky k eurozóně. Tento relativně krátký dokument, jehož délka činila 7 stran, byl zaměřen především na makroekonomickou stránku věci a obsahoval stručný nástin fungování eurozóny, plnění konvergenčních kritérií a možné klady a zápory členství v měnové unii. Dokument byl v roce 2007 pozměněn a přejmenován na Aktualizovaná strategie přistoupení České republiky k eurozóně. Bylo v něm již definováno, kdy a za jakých okolností se má ČR zapojit do mechanismu

⁴⁶ ZAVEDENÍ EURA V ČESKÉ REPUBLICE. Kritérium směnného kurzu [online]. cit. 2016-03-11. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-smenneho-kurzu>

ERM II, zhodnocen dosažený průběh ekonomického sblížování a původně nastavený termín vstupu do eurozóny v roce byl 2010 odložen de facto na neurčito.

V roce 2005 byl vládou schválen dokument Institucionální zajištění zavedení eura v České republice, který byl vydán Ministerstvem financí ČR. Tento materiál vznikl po konzultaci s ČNB a kladl si za cíl vymezit základní institucionální záležitosti zavedení eura v ČR. Byl pouze rámcový a na jeho základech stavěl Národní plán zavedení eura v České republice v roce 2007.

Autorem Národního plánu je Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR (dále jen NKS), která se stala centrálním koordinačním a řídicím orgánem a je přímo podřízena Ministerstvu financí (Národním koordinátor pro zavedení eura v ČR). Hlavním cílem NKS bylo kromě vytvoření Národního plánu i následné zajištění jeho implementace. K plnění těchto úkolů je zřízeno několik pracovních skupin, kde každá má svého předsedu, členy a gestora – tím je instituce, která zajišťuje potřebné podmínky pro výkon a efektivní plnění úkolů. Celkově vzniklo šest pracovních skupin:

- Pracovní skupina pro finanční sektor (gestor Česká národní banka)
- Pracovní skupina pro veřejné finance a veřejnou správu (gestor Ministerstvo financí)
- Pracovní skupina pro nefinanční sektor a ochranu spotřebitele (gestor Ministerstvo průmyslu a obchodu)
- Pracovní skupina pro legislativu (gestor Ministerstvo spravedlnosti)
- Pracovní skupina pro informatiku a statistiku (gestor Ministerstvo vnitra)
- Pracovní skupina pro komunikaci (gestor Ministerstvo financí ve spolupráci s Českou národní bankou)

Výsledný dokument se skládá ze tří částí a první část obsahuje základní informace o vstupu do eurozóny, shrnuje dosažené výsledky a především již konkrétně nastiňuje scénář přechodu na euro. Na základě analýz NKS byla vládě doporučena varianta jednorázového přechodu na euro, tzv. velkého třesku. Současně se má euro dostat jak do bezhotovostního, tak hotovostního oběhu. Tento scénář následně vládla

schválila 25. října 2006 usnesením č. 1200. Tzv. velký třesk můžeme rozdělit do pěti částí:⁴⁷

1) *Předpřípravná fáze před rozhodnutím o zrušení výjimky pro zavedení eura*, kdy probíhají technické přípravy na změnu a ve všech činnostech je používána česká koruna.

2) *Přípravná fáze po rozhodnutí o zrušení výjimky pro zavedení eura až před den vstupu do eurozóny*, kdy se pro všechny platby používá stále česká koruna, ale na výplatních páskách, výpisech účtů z bank jsou již na základě stanoveného přepočítacího koeficientu uvedeny ceny kromě korun i v eurech. Délka této fáze je předpokládána na přibližně půl roku.

3) *Období po zavedení eura a duální cirkulace měn*. V této fázi bude možné uskutečňovat platby korunou již pouze hotovostně a obchodníci budou povinni zákazníkům vydávat jenom eura. Koruna bude postupně stahována z oběhu, předpokládá se 2 týdny. Bude nadále pokračovat dvojí označování cen.

4) *Období mezi koncem duální cirkulace a duálního označování cen*, kdy budou probíhat veškeré transakce pouze v eurech, bude na základě ochrany práv spotřebitelů z důvodu lepší porovnatelnosti déle uváděno ve výpisech a na cenovkách u obchodníků hodnota jak v korunách, tak v eurech. Toto období by nemělo trvat déle než do konce kalendářního roku (za předpokladu zavedení eura k prvnímu lednu).

5) *Závěrečná fáze zavedení eura* bude znamenat ukončení duální povinnosti označování cen, ovšem obchodníci tak mohou i nadále dobrovolně činit, jen to po nich nebude vyžadováno.

Druhá část obsahuje konkretizaci úkolů v jednotlivých oblastech, přičemž nejvíce prostoru zde náleží změnám plynoucích České národní bance. Již s přistoupením ČR do EU bylo třeba změnit několik paragrafů v zákoně č. 6/1993 Sb. o ČNB. Například § 1, ve kterém je zmíněno, že se ČNB stává součástí ESCB a podílí se na plnění jeho cílů nebo dále § 2, který rozšířil cíl cenové stability a bezpečného fungování finančního systému o podporování obecné hospodářské politiky vlády, která vede k udržitelnému hospodářskému růstu v EU se záměrem k dosažení cílů EU. Se vstupem do eurozóny bude muset český právní řád přijmout tři

⁴⁷ *Národní plán zavedení eura v České republice*. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2007. 82 s. ISBN 978-80-85045-35-2.

právní předpisy upravující zavedení eura, konkrétně nařízení Rady č. 1103/97, č. 974/98 a č. 2866/98.

Poslední třetí částí plánu je výkladový slovník, který stručně vysvětluje všechny termíny a procesy v plánu uváděné.

Nejdůležitějším dokumentem pro právní potřeby zavedení eura v ČR se stane Obecný zákon o zavedení eura.⁴⁸ Ten bude připraven Ministerstvem financí, ČNB a NKS. Poté jej vládě předloží k projednání ministr financí a guvernér centrální banky. Bude obsahovat opatření související se zavedením eura jako zákonného platidla v ČR, konkrétně přepočítávací koeficient, principy zaokrouhlování, duální označování cen, způsob konverze zůstatků na bankovních účtech, konverze cenných papírů, pravidla pro výměnu oběživa, kontrolu nad dodržováním tohoto zákona a sankce za případné nedodržení či porušení. Obecný zákon však můžeme označit pouze jako implementační opatření k předpisům EU. Nabýt platnosti by měl 18-24 měsíců před dnem zavedení eura a v den zavedení eura by měl nabýt účinnosti. Příprava zákona před nabytím jeho platnosti by měla začít přibližně 3 a půl roku před přijetím eura. Dřívější příprava by mohla znamenat, že by Obecný zákon o zavedení eura mohl nekorespondovat s aktuálním vývojem. Proto je příprava paragrafovaného znění zákona předběžně upravena podle následujícího harmonogramu:

⁴⁸ ZAVEDENÍ EURA V ČR. *Legislativa ČR* [online]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/pravni-predpisy/legislativa-cr>

Tabulka 10: Harmonogram přípravy Obecného zákona o zavedení eura

4 měsíce	příprava paragrafovaného znění zákona
3 týdny	vnitřní připomínkové řízení
2 měsíce	mezirezortní připomínkové řízení
1 měsíc	konzultace ECB
2 měsíce	legislativní rada vlády
7 měsíců	projednávání Parlamentem
1 měsíc	podepsání prezidentem, sbírka zákonů

Zdroj: Obecný zákon o zavedení eura

3.4 Česká veřejnost a postoj k euru

Otázka vstupu do eurozóny bývá často řešena pouze na základě ekonomických dat a v ČR díky splněným kritériím už pouze na politické úrovni. Přitom nejvíce vstup dopadne na samotnou veřejnost, která bude muset vyměnit oběživo a naučit se používat novou měnu. Proto pro následující odstavce použijeme data z průzkumu, který se týká nálad v členských zemích EU a každoročně ho provádí Evropská komise. Poslední aktuální průzkum byl prováděn na vzorku 7022 obyvatel v dubnu roku 2015 a o měsíc později byl zveřejněn. Týkal se pouze členských zemí EU, kde není domácí měnou euro (Bulharska, České republiky, Maďarska, Polska, Rumunska, Chorvatska a Švédsko). Jak se dozvíme níže, Česká republika se mezi vybranými zeměmi vyznačuje velmi euroskeptickými obyvateli.⁴⁹

Na otázku „Kdy si myslíte, že přistoupí Vaše země do eurozóny?“ sice odpovědělo 39 % respondentů rok 2019-2020, což by při současném stavu plnění maastrichtských kritérií bylo možné, ale současně druhá nejčastější odpověď s 20 % byla nikdy. Daleko více skeptičtí jsou ale ve Švédsku, kde bylo nejčastější odpovědí s 35 % nikdy.

První příčky v průzkumu obsadila ČR v používání eurobankovek a euromincí. 96 % obyvatel někdy spatřilo bankovky a 83 % je i použilo. Co se týká mincí, ty vidělo 94 % obyvatel a 84 % jich je i použilo. Přesto se našlo jen malé procento lidí, kteří správně uvedli, že na euromincích může mít každý stát na jedné straně

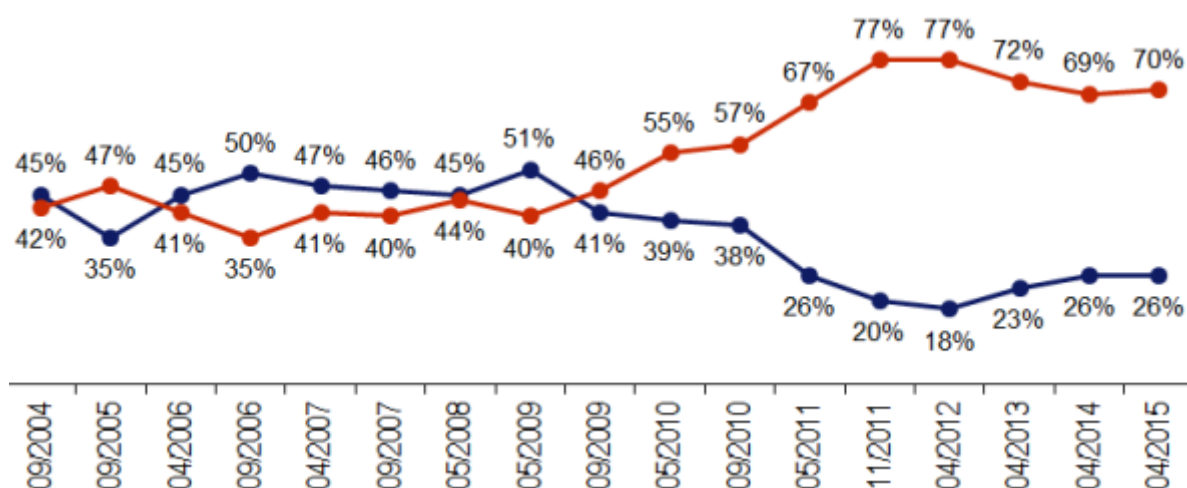
⁴⁹ *Introduction of the Euro in the Member States that have not Yet Adopted the Common Currency.* European Union, 2015. 95 s. ISBN: 978-92-79-47698-3

své symboly (35 %). Lepšího výsledku Češi dosáhli se znalostí eurobankovek, kdy 49 % respondentů správně uvedlo, že všechny eurobankovky jsou ve všech státech stejné.

Spolu se Švédskem je ČR mezi jedinými státy, kde se alespoň polovina respondentů cítilo dobře informováno o záležitostech s přechodem na jednotnou měnu. V ČR je to přesně 50 % respondentů a ve Švédsku 59 %. Za nejdůvěryhodnější instituce, které poskytují informace o zavedení eura, uvádí Češi ČNB, vládu a Ministerstvo financí. Zatímco v jiných zemích jsou informace od komerčních bank nepovažovány respondenty za příliš důvěryhodné, v ČR jim věří 59 % z dotázaných. Velká obliba komerčních bank v ČR je zjištěna i při otázce, odkud chtějí občané dostávat informace o změnách při vstupu do eurozóny. Zatímco v ostatních zemích označí banky sotva polovina dotazovaných, v ČR je to nejčastěji zmiňovaný zdroj (72 %). Následován je stejně jako v ostatních zemích televizí a internetem.

Negativní názor na euro projeví Češi v poslední části průzkumu. Při otázce, jestli vstup do eurozóny přináší více negativ nebo pozitiv, odpovědělo 70 % českých respondentů, že převládá negativa. To je nejvíce ze všech zkoumaných států nejvyšší hodnota. ČR je následována Švédskem (62 %) a Polskem (54 %).

Graf 5: Zavedení eura v ČR by mělo pozitivní (modrá b.) nebo negativní (červená b.) dopady?

Zdroj: Eurobarometr

Jak můžeme sledovat v grafu, nedůvěra Čechů vůči euru se začala projevovat se startem ekonomické krize po roce 2008 a od té doby rostla. Nejvyšší nedůvěry v euro bylo dosaženo při měření v listopadu 2011 a dubnu 2012 (77 %). Své negativistické prvenství ČR slavila i při otázce, kdy má dojít k přijetí eura. Z možnosti „co nejdříve je to možné“ a „co nejpozději je to možné“ vybralo 63 % Čechů druhou možnost. Jako v předchozí otázce je ČR následována Švédskem (61 %) a Polskem (47 %). Mezi další významné české pesimistické prvenství lze označit výsledek otázky, jestli by se občané po zapojení do eurozóny cítili více Evropany. Zatímco průměr ostatních zemí činil 49 %, v ČR to bylo nejméně (32 %). Naopak s tvrzením, že země po přijetí eura ztratí velkou část svou identity, souhlasilo 66 % respondentů (stejně jako ve Švédsku).

Na podporu těchto českých nálad občas reagují politici tím, že pro přijetí eura by mělo být vyhlášeno referendum. Vicepremiér a ministr financí Andrej Babiš například před rokem navrhoval na jednání s prezidentem a guvernérem ČNB, že by mělo být provedeno s volbami do poslanecké sněmovny v roce 2017.⁵⁰ Takovéto referendum by ale mohlo mít pouze konzultační charakter. V případě, že by výsledek byl negativní a euro bylo odmítnuto, dostala by se Česká republika do rozporu se svými závazky vyplývajícími ze členství v EU.

3.5 Výhody plynoucí z přijetí jednotné měny

V následujících odstavcích si nastíníme, jaké výhody přináší členství v měnové unii s jednotnou měnou. Pro českou veřejnost spustilo Ministerstvo financí webové stránky, které jsou oficiálním zdrojem informací o okolnostech přijetí eura a dostupných přínosech pro spotřebitele a podnikatele. Z odborné literatury se tomuto tématu věnuje doc. Lubor Lacina v knize Euro: ano/ne?, ve které probírá dopady přijetí eura daleko komplexněji, a v následujících řádcích se jim budeme věnovat.

Snížení transakčních nákladů: Tento důsledek vstupu do měnové unie je jedním z nejvíce zmiňovaných všemi ekonomy. Nejsnadněji jej lze demonstrovat

⁵⁰ AKTUÁLNĚ.CZ Babiš chce kontrolní referendum o euru. Sobotka je proti [online]. cit. 2016-03-15. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/euro-schuzka-v-lanech/r~a13ec7d0076c11e581bd0025900fea04/>

příkladem turisty v zemi měnové unie, kdy již není nucen směňovat domácí měnu za eura, a tudíž mu odpadají veškeré směnářenské poplatky. Další skupinou lidí, kterým vstup do měnové unie přinese snížení nákladů, budou podnikatelé zaměřující se především na trhy eurozóny. Jak jsme již v jedné z přecházejících kapitol uváděli, většina exportu z České republiky je realizována do zemí Evropské unie a největším obchodním partnerem je Německo. V takové situaci používají firmy v českých bankách eurové účty, u nichž bývají vyšší ceny za vedení a taktéž za prováděné transakce. Ve chvíli, kdy se stane euro domácí měnou, dojde k odpadnutí těchto nákladů. Ve firmách dále dojde ke snížení nákladů na administrativu, jelikož nebude nutnost vést složitější účetnictví z důvodu používání více měn. K úplnému odpadnutí transakčních nákladů ale nedojde u velkých exportně založených firem. Ty budou muset i nadále spravovat devizové prostředky v ostatních měnách z důvodu mezinárodního obchodu nejen uvnitř eurozóny. Velkou výhodou se ale stane zpracovávání plateb v mezibankovním systému TARGET 2, kdy budou platby v eurové měně zúčtovány v reálném čase. K tomuto systému navíc bude přidružen systém SEPA, díky kterému jsou platby v eurozóně zpracovávány jako vnitrostátní a jedním z přínosů tohoto systému je snížení nákladů při bankovním styku.

Odpadnutí kurzového rizika: Ekonomické subjekty, které provozují finanční transakce se zeměmi eurozóny, nesou riziko nestabilního měnového kurzu. V případě cestování musí čeští turisté nejdříve směnit koruny za eura, a když po návratu domů chtějí svůj případný eurový zůstatek převést zpět na koruny, tak je pravděpodobné, že kurz EUR/CZK bude odlišný. Stejnému problému čelí i firmy, kdy je jiný kurz v den vystavení faktury nebo uzavření obchodu a v den následného vypořádání. Jinak tomu není ani ve veřejném sektoru, kde můžeme uvést jako příklad čerpání dotací z evropských fondů. Po vstupu do eurozóny tato rizika zcela vymizí.

Současně se zavedením jednotné měny euro odpadne ČNB povinnost držet měnu ve stanoveném rozmezí systému ERM II,⁵¹ což se projeví v odpadnutí nákladů na provádění devizových intervencí. Tato nemalá úspora nákladů bude podpořena i odpadnutím potřeby vytvářet si devizové rezervy na případné vyrovnaní deficitu platební bilance. Tuto funkci přebírá za členy eurozóny Evropská centrální banka.

⁵¹ Až se do něj Česká republika zapojí.

Zavedením jednotné měny by se českým občanům zjednodušilo i cestování v rámci eurozóny. Díky euru by jim odpadla nutnost směny domácí koruny, která není na rozdíl od jiných světových měn snadno směnitelná ve všech evropských oblastech. Dalším důležitým pozitivním faktorem při cestování by se stala lepší směnitelnost eura i ve zbytku světa, kde českou korunu ve směnárnách vůbec neakceptují.

Transparentnost cen: V dnešním světě moderních online technologií bude pro spotřebitele daleko jednodušší díky jednotné měně zjistit cenu zboží a služeb v celé eurozóně a může si vybrat pro něj nejlevnější produkt. Pro Českou republiku je navíc důležité, že sousedí s Německem, Rakouskem a Slovenskem, kde euro již delší dobu funguje. Spotřebitel tak získá daleko větší přehled o cenách v zahraničí, což může vést k posílení konkurence na českém trhu a větší pestrosti nabídky. Kromě koncových spotřebitelů je transparentnost cen přínosem i pro podniky. V případě nákupu vstupních surovin pro výrobu zboží již nebudou nuceni přepočítávat ceny do národní měny a usnadní se jim rozhodování o výrobě a investicích.

Zprůhlednění cen bude mít za následek i mnohem snadnější srovnání makroekonomických (hrubý domácí produkt, deficit státního rozpočtu, velikost státního dluhu, zahraniční obchod atd.) a mikroekonomických (mzdy, důchody, pojištění atd.) agregátů uvnitř eurozóny.⁵² Zavedení eura se tak stane přínosné i z důvodů statistických.

Další pozitivní změnou v důsledku zavedení jednotné měny se stane zpřehlednění cen na burze s cennými papíry. Zatímco nyní někteří investoři přepočítávají na základě kurzu, jestli je výhodnější investovat do akcií zahraničních firem na zahraniční nebo české burze, po přechodu na jednotnou měnu budou mít situaci snadnější. Cenné papíry českých firem, které jsou dostupné jen u nás, se navíc díky euru stanou dostupnější pro zahraniční investory.

Nižší náklady pro obstarání kapitálu: Když potřebují firmy získat kapitál, je pro ně rozhodující úroková sazba. V současné situaci, kdy je v České republice

⁵² BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace a česká republika*. Praha: Velryba, 2007, s. 56

dlouhodobě plněno konvergenční kritérium úrokových sazeb, jsou i přesto úrokové sazby komerčních bank vyšší než v zemích eurozóny. V takovéto situaci existuje prostor pro jejich snížení. Nízké úrokové sazby jsou důležité pro růst ekonomiky a odhaduje se, že snížení úrokových sazeb po vstupu do eurozóny o jeden procentní bod, by znamenalo růst HDP o 0,06 %.

Uvedené pozitivní dopady přijetí společné měny můžeme označit jako přímé, proběhnou tedy téměř okamžitě po zavedení eura. Vedle nich budou následovat i dopady nepřímé, které se projeví zprostředkovaně postupem času.

Zde můžeme zařadit například příliv **investic ze zahraničí**. Podle Brůžka⁵³ je pravděpodobné, že by do ČR tyto investice přicházely z důvodu nízké ceny práce. To vše by dále mělo pozitivní dopad na zvyšování efektivnosti a konkurenceschopnosti. Tohoto pozitivního teoretického dopadu by ale nemuselo být docíleno. Například guvernér ČNB Singer v roce 2014 vypočítal, že Slovensko, které má podobnou ekonomickou úroveň jako ČR, v důsledku přijetí eura nepřilákalo více zahraničních investic na hlavu než ČR, což podložil mnohými grafy.⁵⁴

Lepší postavení ve světové ekonomice: Předpokládá se, že samotná měna euro bude v budoucnu ovlivňovat vývoj světové ekonomiky a mezinárodní měnový systém zvyšováním úlohy eura jako mezinárodní obchodní a rezervní měny. Nepočítá se ale s výrazným vytlačení amerického dolaru z mezinárodní sféry. Rostoucí úloha eura má spočívat ve větší míře použití s partnerskými zeměmi EU, ale současně i v použití při transakcích mezi třetími zeměmi navzájem. Být součástí takového systému by mohlo pro Českou republiku znamenat snadnější uzavírání obchodů na nových trzích.

Velmi často také zaznívá argument, že v situaci, kdy bude Česká republika příliš dlouho otálet s přijetím eura a bude to odůvodňovat politicky nepřilíš věrohodnými argumenty, poklesne její postavení v Evropské unii a bude odstrčena na pomyslnou druhou kolej. Pokud bychom tedy i nadále vytvářeli dojem spíše váhavé a nerozhodné

⁵³ BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace a česká republika*. Praha: Velryba, 2007. s. 54

⁵⁴ RESPEKT. Singer: Euro Slovensku nepomohlo [online]. cit. 2016-03-19. Dostupné: <http://www.respekt.cz/audit-jana-machacka/singer-euro-slovensku-nepomohlo>

země, může se stát, že i přes naše právoplatné členství v EU nám může být odepráno podílení se větším způsobem na budoucí podobě evropské měnové politiky.

Následující pozitivní výhodou můžeme označit situaci, kdy je na členský stát měnové unie vytvářen **tlak na rozpočtovou kázeň**. Kritérium rozpočtového deficitu a kritérium veřejného dluhu se stalo po roce 2008, kdy se zjistilo jeho nedostatečné plnění v Řecku, velmi důležitým a jeho plnění je nyní pro členy eurozóny vymáháno dokonce s možností uvalení finančních sankcí. Zdravé veřejné finance, které jsou vlastním zájmem České republiky, budou na rozdíl od současného stavu striktně vyžadovány, což by se v delším časovém horizontu mohlo projevit snížením státního dluhu.

Dále by vstupem do eurozóny Česká republika získala možnost **na spolurozhodování o měnové politice** v EU z pozice člena. ČR by v první řadě zastupovala Česká národní banka, která by tak po boku ostatních 17 členů spolurozhodovala např. o úrokových sazbách a devizových operacích, aby byl splněn cíl 2 procentní inflace v celé eurozóně.

3.6 Nevýhody plynoucí z přijetí jednotné měny

Vstup do eurozóny ale nemusí přinášet pouze výhody. V následujících odstavcích si představíme nejdůležitější negativní dopady, které by Českou republiku dostihly.

Ztráta autonomní měnové a kurzové politiky: Tímto krokem ztratí ČNB hlavní prostředky, které mohla účinně používat v případě ekonomických výkyvů způsobených nějakými šoky. Své pravomoci předá ECB a stane se součástí systému evropských bank. Guvernér národní banky ale bude zasedat v Radě guvernérů a účastnit se hlasování o nastavování eurových úrokových sazeb a podobně. V tomto rozhodování však bude muset zohlednit zájem eurozóny jako celku a odhlížet od českých zájmů. V pravomocech české centrální banky nadále zůstane například dohled nad finančním trhem, emise eurového oběživa s českou stranou, ochrana spotřebitele na finančních trzích atd.

Problémem pro českou ekonomiku se může stát jednotná měnová politika ECB, která je aplikována plošně v celé eurozóně. Ta sice je ovlivněna ekonomickou situací v jednotlivých regionech, ale například vývoj míry inflace nebývá ve všech zemích shodný. Taková situace by si vyžadovala v každé zemi jinak nastavenou úrokovou sazbu. Pokud by se například česká ekonomika nacházela v době uplatňování expanzivní měnové politiky v inflaci a ostatní členové eurozóny nikoli, způsobila by jí taková situace ještě větší přehřívání ekonomiky. Zatímco do vypuknutí krize v roce 2008 docházelo ke sbližování inflace, od roku 2008 je trend opačný a v současné době, jak můžeme vidět na vybraných státech v níže uvedené tabulce⁵⁵, jsou některé státy postihnuty deflací a jiné nikoli.

Tabulka 11: Rozdílný vývoj inflace ve vybraných státech eurozóny a ČR

Stát	inflace v %		
	2013	2014	2015
Česká republika	1,4	0,4	0,3
Německo	1,6	0,8	0,1
Belgie	1,2	0,5	0,6
Kypr	0,4	-0,3	-1,5
Slovinsko	1,9	0,4	-0,8
Řecko	-0,9	-1,4	-1,1

Zdroj: Eurostat

Můžeme proto konstatovat, že pokud bude docházet uvnitř eurozóny místo konvergence k divergenci dalších ekonomických veličin jako jsou např. jiná tempa ekonomického růstu, rozdílné míry konkurenceschopnosti nebo rozdíly v míře nezaměstnanosti apod., bude účinnost jednotné měnové politiky ECB negativně ovlivněna.

Tento problém rozdílnosti mezi členskými státy se ale netýká pouze měnové oblasti. V rámci fungování EU převedly členské státy na EU veškeré své pravomoci v provádění i obchodní, zemědělské nebo dopravní politiky. V takovém prostředí je jedna prováděná politika ne vždy vyhovující všem.

⁵⁵ EUROSTAT. Míra inflace (HICP). [online]. cit. 2016-04-14. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00118>

Administrativní a technické náklady související s přechodem na euro: Tyto náklady lze označit za jednorázové, které zasáhnou především firmy, banky a veřejné instituce. Jedním z nejvíce zřejmých nákladů bude ze strany českého státu tisk bankovek, ražba eurových mincí a jejich následná emitace do oběhu. Z oběhu naopak bude muset veškeré korunové oběživo stáhnout. Pro státní sektor se stane nákladem úprava statistických údajů vedených v korunách. Změnou budou muset projít i veškeré legislativní záležitosti, které upravují například výši sociálních dávek, minimální mzdu, poplatky za úřední záležitosti, pokuty uvedené v trestním zákoníku atd. V malé míře dopadnou následky zavedení eura i na školství. Bude nutné vytvořit nové učebnice a skripta, které nahradí ty staré, kde je uváděna jako domácí měna koruna. Soukromým firmám vzniknou náklady s tiskem nových materiálů, ceníků a brožur. Na pobočkách a v kamenných obchodech bude dále potřeba nových cenovek, kde bude po určitý čas uváděna jak eurová, tak korunová cena. Všechny tyto procesy budou doprovázeny nákupem nového softwaru. Pro banky se stane nákladná modifikace nebo úplná výměna bankomatů a taktéž nový software schopný používat jako hlavní účetní jednotku euro a poskytovat v ní transakční služby, výpisy atd. Veškeré náklady související s přechodem na jednotnou evropskou měnu nebudou žádným způsobem hrazeny z unijního rozpočtu a případnou tak na samotné podniky. V lednu letošního roku odhadl tajemník pro evropské záležitosti Úřadu vlády ČR Tomáš Prouza, že by se tyto náklady mohly pohybovat přibližně okolo 20 miliard korun.⁵⁶ Samotná návratnost těchto nákladů se projeví až po dlouhém časovém období.

Možný růst cenové hladiny: Je velmi pravděpodobné, že při přechodu na euro budou někteří obchodníci navyšovat ceny. Například kvůli tomu, že již déle chtěli přecenit svou produkci, ale počkali si až na novou měnu, aby nemuseli pořizovat dvakrát nové ceníky, brožury a letáky. Národní plán zavedení eura v ČR však myslel i na tyto případy a kromě duálního označování cen mají vzniknout i webové stránky, které zveřejní obchodníky, kteří bezdůvodně navýšili ceny. Jako další opatření uvádí Národní plán častější sledování cenového vývoje u spotřebního zboží. Již dlouhodobě je ale cenová hladina zboží v ČR mnohem nižší než v zahraničí, tak se očekává, že

⁵⁶ E15. *Náklady na zavedení eura v Česku by přesáhly 50 miliard korun* [online]. cit. 2016-03-19. Dostupné: <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/naklady-na-zavedeni-eura-v-cesku-by-presahly-50-miliard-korun-1266369>

díky mnohem snazší porovnatelnosti cen na zahraničních eurových trzích, budou obchodníci u určitých produktů ceny zvyšovat.

Na tuto otázku, jaká situace v oblasti cen nastane v ČR po přijetí eura, by pomohla s odpovědí situace z roku 2009, kdy vstoupila do eurozóny Slovenská republika, která byla ekonomickou situací České republiky vždy velmi blízko. Jenže v tomto roce se začala v Evropě projevovat ekonomická krize, kvůli které jsou ekonomická data lehce zkreslená. V roce 2008 činila inflace v ČR 6,3 % a ve Slovensku 3,9 %. O rok později, kdy již bylo Slovensko členem eurozóny, se jejich inflace snížila na 0,9 %, zatímco v ČR se propadla až na 0,6 %.⁵⁷ Pokud bychom v této situaci předpokládali, že ekonomická krize dopadala na obě ekonomiky stejnou měrou, přechod na euro ve Slovensku přece jen znamenal zvýšení cen o několik desetin procentního bodu.

Plnění finančních a právních závazků: Stabilita měnové unie byla narušena především dluhovou krizí v Řecku, což vedlo k vytvoření Evropského stabilizačního mechanismu. V případě zapojení se do eurozóny bude muset do čtyř let splatit ČR první část vkladu, která činí přibližně 51 mld. korun. V případě potřeby však bude nutné tuto částku doplnit až o dalších téměř 390 mld. korun. Současně se začalo hovořit o vzniku bankovní unie, která vzniká postupně na základě čtyř pilířů. V roce 2014 byl spuštěn Jednotný mechanismus dohledu a v roce 2015 Jednotný výbor pro řešení krizí. Vláda se však k bankovní unii na základě doporučení předmětných studií rozhodla 9. února 2015 zatím dobrovolně nepřipojovat. Nicméně připojení se k bankovní unii bude automatické se vstupem do eurozóny.⁵⁸

Neschopnost čelit asymetrickým šokům: Tuto problematiku jsme nastínili v této práci již dříve v kapitole zabývající se teorií optimální měnové zóny. Ve chvíli, kdy bude v České republice zavedena společná měna euro, by v případě asymetrického šoku měla být absence měnových nástrojů používaných centrální bankou nahrazena automatickými vyrovnávacími nástroji – mobilitou pracovní síly a

⁵⁷ EUROSTAT. *Míra inflace (HICP)*. [online]. cit. 2016-04-14. Dostupné z: <http://apl.czso.cz/pll/eutab/html.h?ptabkod=tec00118>

⁵⁸ *Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladění ČR s eurozónou*. Praha: Ministerstvo financí, 2015. s. 13-14.

flexibility mzdových sazeb. Pokud by v naší ekonomice vznikl přebytek volných pracovních sil a v některé ze zemí eurozóny by naopak poptávka po pracovní síle převyšovala nabídku, tak v podmínkách fungující pružné mobility pracovních sil by následoval odliv těchto lidí z České republiky do jiné země. Důsledkem by byl vyřešen v ČR problém nezaměstnanosti a v druhé zemi by došlo k ekonomickému růstu bez mzdové inflační spirály.⁵⁹

Jak ale z kapitoly o teorii OCA víme, ochota stěhovat se za prací je u evropských obyvatel velmi nízká. Stejně tak jsou zaměstnanci chráněni pracovními smlouvami, což snižuje možnost rychlé reakce firem v době působení asymetrického šoku. Za situace, kdy by Česká republika používala stále vlastní měnu, by mohla centrální banka reagovat například intervencemi na měnových trzích za účelem oslabení měny, což by vedlo k posílení exportu a zmírnění následků.

Měnová unie pouze jako jeden ze stupňů evropské integrace: Současný stav, ve kterém se nachází evropská integrace, je důsledkem předchozích uskutečněných kroků – odstraňování cel, vytváření celní unie, budování společného trhu apod. V případě vstupu do eurozóny by se Česká republika stala součástí aktuálně probíhajícího stupně integrace označovaného jako komplexní hospodářská a měnová unie. Ve chvíli, kdy bude v EU i tento stupeň integrace dokončen, bude s velkou pravděpodobností následovat další. Tento stupeň je nazýván prozatím jako hospodářsko-politická unie a je pouhou vizí.⁶⁰ Můžeme ale odhadnout na základě předchozí zkušenosti, že i tato forma integrace by s sebou nesla další ztrátu národní suverenity. K takovému prohlubování evropské integrace se staví negativně například Klaus, který odmítá vytvoření evropského superstátu ve formě federace s vlastní armádou a hlavou státu, a aby byly přenášeny z národních států do Bruselu další pravomoci.⁶¹

⁵⁹ BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace a česká republika*. Praha: Velryba, 2007, s. 59

⁶⁰ KAŇA, Radomír. *Evropská unie A*. 2. vyd. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2010.

⁶¹ LIDOVKY. *Klaus: Evropský superstát zničí demokracii* [online]. cit. 2016-04-10. Dostupné z: http://www.lidovky.cz/prezident-vaclav-klaus-v-rozhovoru-varoval-pred-znicenim-evropske-demokracie-a-narodniho-statu-iem-/zpravy-domov.aspx?c=A120923_100306_In_domov_hm

3.7 Pohled ekonomů na ČR a eurozónu

V naší zemi nemáme na problematiku Evropské unie zkušenějšího ekonoma než Václava Klause. Je podepsán pod přihláškou ČR do EU i přístupovými dokumenty. K evropské integraci se vyjadřuje již od začátku samostatné ČR a z funkce prezidenta okusil fungování EU na vlastní kůži. I když je brán českými médii nevážně, jeho myšlenky a postoje jsou konzistentní a ty, které se týkají měnové unie, si v následujících odstavcích přiblížíme.

V roce 2006 kritizoval princip maastrichtských kritérií.⁶² Podle něj vytvářejí takový stav, kdy členské státy eurozóny čekají, až pro ně bude ekonomicky výhodné přijmout nového člena na základě plnění kritérií, které si státy eurozóny nastavily. Zde by však měl fungovat princip zcela opačný. Přijetí jednotné měny by mělo být výhodné pro přistupující stát, nemělo by ekonomiku destabilizovat a přispívalo by k ekonomickému růstu bez nějakých šoků.

Daleko více odpovídající při řešení otázky „vstoupit či nevstoupit do eurozóny?“ by měla být Klausova kritéria, tzv. „českolipská“, která naopak upřednostňují vstup do eurozóny až ve chvíli, kdy si kandidátská země spočítá, že jí ze vstupu plynou výhody a ekonomiku nedestabilizuje a nevyvolá šoky. Tato kritéria můžeme definovat následovně:

1) Měli bychom se ptát, jak moc se stalo zavedení jednotné měny členskými zemím eurozóny prospěšné.

2) Plnění konvergence by se mělo zakládat na cenových a mzdových ukazatelích, které považuje za klíčové.

3) Přejeme si, aby měnová unie před sebou tlačila nebo dokonce urychlovala další integrační procesy či nikoli?

Teprve po zhodnocení těchto bodů by podle něj měla vláda rozhodovat o dalším postupu.

Daleko větší prostor ke kritice měnové unie poskytla Klausovi řecká krize v roce 2008. Označil tehdejší situaci jako slepou uličku, do které se vydala Evropská unie

⁶² PEČINKOVÁ, Ivana (ed.). *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. s. 26-27.

přijetím Maastrichtské smlouvy.⁶³ Konvergenční kritéria se podle něj ukázala jako nedostačující ukazatel připravenosti pro úspěšné začlenění do měnové unie. Východiskem mělo být vrácení se ze slepé uličky zpět na křižovatku a následné zvolení lepší cesty. Pro tuto výraznou systémovou změnu ale nenacházel mezi členskými státy výrazného spojence. Možná i proto začal navrhopvat radikální řešení, jako například vystoupení ČR z Evropské unie, abychom měli možnost si zachovat vlastní měnovou politiku a nepodílet se na unifikaci Evropy.

Na vlažné reakce české veřejnosti vůči euru reagoval i guvernér ČNB Miroslav Singer. Zatímco podle něj spousta komentátorů připisuje největší zásluhy na tomto stavu Klausovi, on sám tento stav odůvodňuje úspěšnou politikou ČNB. Zatímco v jiných post-transformačních státech, které vstupovaly do EU současně s ČR, se projevovala vyšší míra inflace, v ČR nikoli. Ve sledovaném období 1999-2005 byla průměrná inflace ve Slovinsku 6,1 % a ve Slovensku dokonce 7,5 %. V ČR byla průměrná hodnota inflace 2,3 %, což bylo jen velmi těsně pod průměrem EU a mezi novými členy byla nižší jen v Lotyšsku. Oproti ekonomikám ostatních kandidátských zemí si vedla velmi dobře i česká koruna, která od roku 1993 až doku 2005 s malým zakolísáním v roce 1997 vůči euru posílila o 13 %. Lépe si vedl již jen litevský lit.⁶⁴

Z vyjádření guvernéra lze dedukovat, že stabilní inflace a úspěšné zavedení plovoucího kurzu přineslo české ekonomice takovou situaci, kdy je větší část české veřejnosti negativně nakloněna k jakýmkoliv změnám. Ani politici si v tomto případě nemohou dovolit velké měnové otřesy, které by dopadaly na úspory jejich občanů.

Prof. Miroslav Tuček z pražské Vysoké školy ekonomické navíc poukazuje na problematiku přepočítacího kurzu z korun na eura při vstupu do měnové unie. V současné situaci, kdy je česká koruna dle něj značně podhodnocena, by při zavedení eura došlo ke znehodnocení peněžních úspor, starobních důchodů a korunových pohledávek a nejvíce by na to doplácela především starší generace. S tímto připomíná i situaci z roku 1939, kdy česká koruna vstupovala do německé měnové unie značně podhodnocená s kurzem 10 Kčs za 1 Říšskou marku, což bylo

⁶³ KLAUS, Václav. *Evropská integrace bez iluzí*. Praha: Knižní klub, 2011. s. 38

⁶⁴ PEČINKOVÁ, Ivana (ed.). *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. s. 55

chápáno jako okradení naší země, proti kterému nebylo obrany. Z tohoto důvodu je podle něj důležité, aby Česká republika vstupovala do měnové unie, až by náklady české společnosti byly úměrné výhodám ze členství. Euro je totiž dle jeho slov politickým projektem, od jehož vzniku se zejména v Německu a Francii očekávalo, že bude nástrojem k vynucování nejen ekonomické, ale i politické a mocenské integrace.⁶⁵

3.8 Shrnutí výhod a nevýhod vstupu ČR do eurozóny

Jak jsme již avizovali v úvodu, cílem této práce nebylo například vypočítat, kolik by případný vstup do eurozóny stál českou ekonomiku peněz. Není to možné především z toho důvodu, že není znám žádný termín, se kterým by šlo počítat, a i kdyby ke dnešnímu dni vláda ČR oznámila, že od roku 2020 budeme platit eurem, může se stát v Evropské unii spousta nepředvídatelných událostí, které by dané výpočty znevažily. Proto jsme se zaměřili na možné výhody a nevýhody, na základě kterých bychom měli určit, jestli by České republice členství v HMU ekonomicky spíše pomohlo nebo ublížilo.

Podle teorie o optimální měnové oblasti vyznívá pro českou ekonomiku příznivě především údaj o exportu zboží, který z větší části končí právě v zemích EU. Protiváhou tomuto předpokladu ale je vyšší růst HDP než v eurozóně v posledním roce. Pokud by tento trend pokračoval i v nadcházejícím období, začala by české ekonomice nevyhovovat nastavená monetární politika Evropské centrální banky. Jelikož je však růst české ekonomiky dán převážně výrobou automobilového a jiného strojínského průmyslu, v případě krize by chyběla České národní bance možnost znovu nastartovat poptávku po těchto produktech změnou úrokových sazeb nebo intervencemi na měnových trzích za účelem vzrůstu exportu. Tyto dva poměrně zásadní nedostatky doplňuje i nedostatečná mobilita výrobních faktorů a nepružných mzdových sazeb, které nepostihují jen Českou republiku, ale celou eurozónu.

Jak tvrdí ekonomové a koneckonců i zdravý rozum, do eurozóny bychom měli vstoupit ve chvíli, kdy to pro nás bude přínosné. Pár stránek zpět jsme se věnovali

⁶⁵ PEČINKOVÁ, Ivana (ed.). *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. s. 155-166

výhodám, které ze členství v měnové unii plynou. Především odstranění transakčních nákladů a kurzového rizika nebo rychlejší a levnější eurové platby, které začnou fungovat ke dni zavedení eura, by byly pro českou ekonomiku obchodující ve větší míře s eurozónou výhodné. Protiváhou však je ztráta kurzové a úrokové politiky, které jsou velmi nápomocné při řešení ekonomických problémů. V současné Evropské unii, která se neustále vyvíjí, je proto těžké odhadnout, jestli převáží při vstupu do měnové unie výhody nebo nevýhody. Takovou situaci poznali na Slovensku, jelikož se stali členy v době ekonomické krize.

Na počátku letošního dubna se americká mezinárodní ratingová agentura Fitch věnovala v oblasti zemí střední a východní Evropy jejich možnému vstupu do eurozóny.⁶⁶ Podle analytiků této ratingové agentury by v současné době ze vstupu těžily především ty státy, které mají vyšší zadlužení veřejného sektoru v eurech. Mezi tyto země by patřilo Chorvatsko, Bulharsko nebo Maďarsko. V tomto případě by pro ně byla výhodná neutralizace rizika měnového kurzu. Česká republika je ale v tomto žebříčku hodnocena společně s Polskem jako země, která by na přijetí společné měny vydělala nejméně. Ze zkoumaných zemí je pouze ČR ohodnocena ratingem A+⁶⁷, což jí pomáhá dosahovat nízkých úroků u emitovaných státních dluhopisů. Jenže právě tohoto by mělo být dosaženo při zapojení se do eurozóny a Česká republika těchto výhod čerpá i bez ní. Podle hlavní ekonomky české pobočky Raiffeisenbank Heleny Horské státy vstupující do eurozóny v minulosti vydělávaly na snižující se inflaci a klesajících úrokových sazbách. Stav české ekonomiky je ale více než dobrý, jelikož těchto ekonomických výsledků dosahuje sama, a zapojení se do měnové unie by byl skoro zbytečný krok.⁶⁸ Agenturou byla dále vyzdvižována i úspěšná nezávislá monetární politika, která podle potřeby koriguje některé z makroekonomických nerovnováh. Nejvýznamnějším důvodem pro připojení se k eurozóně by mohlo být jen další posílení našeho postavení na mezinárodním finančním trhu.

⁶⁶ FITCH RATINGS. *Fitch: Euro Adoption Neutral to Positive for Potential CEE Members*. [online]. cit. 2016-04-14. Dostupné z: <https://www.fitchratings.com/site/fitch-home/pressrelease?id=1002279>

⁶⁷ Ostatní státy dosahují horšího ratingového ohodnocení.

⁶⁸ E15.CZ. Česko by z přístupu k euru těžilo nejméně z regionu. [online]. cit. 2016-04-14. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/cesko-by-z-pristupu-k-euru-tezilo-nejmene-z-regionu-1287611>

Česká republika je nyní v situaci, kdy ekonomické ukazatele dosahují uspokojivých výsledků, Ministerstvo financí ČR a ČNB nedoporučují nyní zapojení do systému ERM II a následné připojení k eurozóně, důvěra v euro je u českých občanů nižší než před krizí v roce 2008 a politici vidí případ Švédska, které je členem EU déle než my a nikdo ho k připojení se do měnové unie nenutí, jelikož pro to neexistují žádné unijní páky. Proto můžeme konstatovat, že pokud nedojde k nějakému politickému otřesu a následné změny politického směru, v nejbližších 5 letech v ČR euro nebude domácí měnou. I když nyní ekonomická krize z roku 2008 doznívá, může se objevit nějaká jiná, při které by všechny dosažené výhody z členství v měnové unii převýšily nově vzniklé náklady.

4 Závěr

V úvodu této práce jsme si kladli za cíl zjistit aktuální situaci okolo vstupu České republiky do eurozóny a začali jsme shrnutím vývoje měnového systému, který v Evropě nevznikl jako projekt iniciovaný osvíceným byrokratem, ale byl přirozenou reakcí na ukončení celosvětového brettonwoodského měnového systému. Současná podoba měnové unie, do které by měla dříve či později ČR vstoupit, je postavena na základech Wernerovy zprávy ze sedmdesátých let minulého století. A i když tehdejší budování HMU skončilo neúspěšně, představitelé Společenství se poučili z chyb a na konci osmdesátých let minulého století pod vedením Delorse dotáhli tento projekt k úspěšnému konci. Závěr této první teoretické kapitoly jsme věnovali konvergenčním kritériím, která se stala ekonomickým ukazatelem připravenosti vstupu do měnové unie.

V druhé a daleko více praktičtější části jsme se snažili za pomoci aktuálních ekonomických údajů zjistit připravenost ČR na vstup do eurozóny a odhadnout, jestli by byl případný vstup za daných podmínek přínosem.

Kromě maastrichtských kritérií, která ČR poslední roky úspěšně plní, jsme se zabývali teorií optimální měnové zóny. V případě zapojení se do HMU by musela čelit česká ekonomika především riziku možných asymetrických šoků z důvodu úzce zaměřené produkce na strojní a automobilový průmysl. V případě poklesu poptávky po tomto druhu zboží by docházelo k potížím na trhu práce, který je celkově v zemích EU velmi protekcionistický. Pro českou vládu by se v takovém případě stala tato situace velmi nákladná v sociálním systému, jelikož jen málo obyvatel je ochotno stěhovat se za prací do zahraničí, a centrální banka by již byla bez možnosti reagovat na tyto změny měnovými a kurzovými operacemi.

Kladně ale můžeme přijmout informaci zjištěnou ohledně institucionální přípravy zavedení eura v ČR. Národní koordinační skupina složená z důležitých veřejných institucí již v roce 2007 vytvořila Národní plán pro zavedení eura, na jehož základě vznikl Obecný zákon, kde je specifikováno téměř vše od výměny mincí až po konkretizaci změn v zákonech. Ministerstvo financí a ČNB dále každý rok vydávají zprávu o současné situaci plnění kritérií a sledují situaci jak v ČR, tak v eurozóně.

Jak jsme však zjistili, největším problémem se stává euro pro samotné české občany, na které by případný vstup dopadal nejvíce. Podle průzkumu Komise se zdejší obyvatelstvo staví stejně jako ve Švédsku k euru poměrně kriticky. Přes 70 procent obyvatel očekává negativní důsledky jeho přijetí a 20 procent obyvatel si myslí, že euro nikdy nepřijmou jako svou domácí měnu.

Taková situace ale vytváří v ČR lehce podivnou situaci. Zatímco jsou plněna maastrichtská kritéria, odhaduje se jejich plnění v následujících letech a je zpracován institucionální rámec přechodu k euru, nechce ani jedna vládní strana z důvodu obav ze ztráty hlasů při dalších volbách stanovit konkrétní datum, kdy se zapojíme do systému ERM II a následně přijmeme euro jako domácí měnu. Tento stav podporují i doporučení Ministerstva financí a ČNB nestanovovat zatím toto datum. Na příkladu Švédska ale můžeme vidět, že EU nemá žádné páky, kterými by stát přinutila učinit potřebné kroky k přijetí, i když má stát pouze dočasnou výjimku ze zavedení eura.

K hlavnímu cíli této práce, zjištění výhodnosti přijetí eura Českou republikou, jsme se dostali v závěru předchozí kapitoly, kde jsme vyjmenovali a vysvětlili možné pozitivní i negativní dopady zavedení jednotné evropské měny u nás. Na základě zjištěných poznatků jsme tak dospěli k závěru, že v současné chvíli by pro ČR nemělo brzké přijetí eura převahu výhod, protože by se muselo podílet finančně na případných krizích špatně hospodařících členů Unie nebo evropských bank. Proto můžeme stejně jako ČNB doporučit, abychom do eurozóny vstoupili, jen ještě nějakou chvíli počkali.

Seznam použité literatury

Monografie:

BALDWIN, Richard. *Ekonomie evropské integrace*. Praha: Grada, 2008, 580 s. ISBN 978-80-247-4568-8.

BRŮŽEK, Antonín. *Evropská měnová integrace a česká republika*. Praha: Velryba, 2007, 196 s. ISBN 978-80-85860-19-1.

FIALA, Petr a PITROVÁ, Markéta. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009. 803 s. ISBN 978-80-7325-180-2.

Indtroduction of the Euro in the Member States that have not Yet Adoptet the Common Currency. European Union, 2015. 95 s. ISBN: 978-92-79-47698-3

KAŇA, Radomír. *Evropská unie A*. 2. vyd. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, Ekonomická fakulta, 2010. 162 s. ISBN 978-80-248-2202-0

KLAUS, Václav. *Evropská integrace bez iluzí*. Praha: Knižní klub, 2011. 151 s. ISBN 978-80-242-3326-0.

Krize eurozóny: současný stav a perspektivy, souhrnná publikace z vědeckopopularizačního semináře. Praha: Newton College, 2013. 160 s. ISBN 978-80-87764-01-5.

LACINA, Lubor a kol. *Euro: ano-ne?*. Praha: Alfa Nakladatelství, 2010. 319 s. ISBN 978-80-87197-26-4.

LACINA, Lubor. *Měnová integrace: náklady a přínosy členství v měnové unii*. Praha: C. H. Beck, 2007, 538 s. ISBN 978-80-7179-560-5.

Národní plán zavedení eura v České republice. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2007. 82 s. ISBN 978-80-85045-35-2.

PEČINKOVÁ, Ivana (ed.). *Euro versus koruna: rizika a přínosy jednotné evropské měny pro ČR*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. 215 s. ISBN 978-80-7325-138-3.

Internetové zdroje:

AKTUÁLNĚ.CZ. *Babiš chce kontrolní referendum o euru. Sobotka je proti* [online]. cit. 2016-03-15. Dostupné z: <http://zpravy.aktualne.cz/domaci/euro-schuzka-v-lanech/r~a13ec7d0076c11e581bd0025900fea04/>

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Čím je kryta měna?* [online]. cit. 2016-02-14. Dostupné z: https://www.cnb.cz/cs/faq/cim_je_kryta_mena.html

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Přistoupení k eurozóně*. [online]. cit. 2016-03-07.

Dostupné z:

https://www.cnb.cz/cs/menova_politika/strategicke_dokumenty/pristoupeni_emu.html

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. *Vybrané devizové kurzy – grafy* [online]. cit. 2016-03-10.

Dostupné z:

http://www.cnb.cz/cs/financni_trhy/devizovy_trh/kurzy_devizoveho_trhu/grafy_form.jsp

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Hodnocení výkonnosti ekonomiky v širším kontextu*.

[online]. cit. 2016-03-01. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ci/hodnoceni-vykonnosti-ekonomiky-ceske-republiky-v-sirsim-kontextu>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Tvorba a užití HDP – 4. čtvrtletí 2015*. [online]. cit.

2016-03-04. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/ci/tvorba-a-uziti-hdp-4-ctvrtleti-2015>

ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. *Zahraniční obchod*. [online]. cit. 2016-03-03.

Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/zahranicni_obchod_se_zbozim_ekon

E15.CZ. Česko by z přístupu k euru těžilo nejméně z regionu. [online]. cit. 2016-04-14. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/cesko-by-z-pristupu-k-euru-tezilo-nejmene-z-regionu-1287611>

E15.CZ. *Náklady na zavedení eura v Česku by přesáhly 50 miliard korun* [online]. cit. 2016-03-19. Dostupné: <http://zpravy.e15.cz/domaci/ekonomika/naklady-na-zavedeni-eura-v-cesku-by-presahly-50-miliard-korun-1266369>

EUROSKOP.CZ. *Věcně o Evropě. 1950-1957* [online]. cit. 2016-02-15. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8885/sekce/1950-1957/>

EUROSTAT. *General government deficit and surplus* [online]. cit. 2016-03-10.

Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=teina200>

EUROSTAT. *General government gross debt*. [online]. cit. 2016-03-08. Dostupné z: <http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&pcode=teina225&plugin=1>

EUROSTAT. *Real GDP growth rate*. [online]. cit. 2016-03-03. Dostupné z:

<http://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&plugin=1&language=en&pcode=tec00115>

Konvergenční program České republiky [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR, 2015. cit. 2016-03-01. ISSN 1804-798X. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/prognozy/konvergenzni-program>.

LIDOVKY. Klaus: *Evropský superstát zničí demokracii* [online]. cit. 2016-04-10.

Dostupné z: http://www.lidovky.cz/prezident-vaclav-klaus-v-rozhovoru-varoval-pred-znicenim-evropske-demokracie-a-narodniho-statu-iem-/zpravy-domov.aspx?c=A120923_100306_In_domov_hm

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Fiskální výhled* [online]. cit. 2016-03-08.

MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. *Státní dluh v poměru k HDP v roce 2015 opět poklesl*. [online]. cit. 2016-03-08. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/aktualne/tiskove-zpravy/2016/statni-dluh-v-pomeru-k-hdp-poklesl-23981>

OECD. *Indicators of Employment Protection*. [online]. cit. 2016-03-02. Dostupné z: <http://www.oecd.org/els/emp/oecdindicatorsofemploymentprotection.htm>

RESPEKT. *Singer: Euro Slovensku nepomohlo* [online]. cit. 2016-03-19. Dostupné: <http://www.respekt.cz/audit-jana-machacka/singer-euro-slovensku-nepomohlo>

STEM/MARK. *Stěhování za prací. Skutečnost a deklarace*. [online]. cit. 2016-03-02. Dostupné z: <http://www.stemmark.cz/stehovani-za-praci-skutecnost-a-deklarace/>

TIME. A brief history of Bretton Woods system. [online]. cit. 2016-02-14. Dostupné z: <http://content.time.com/time/business/article/0,8599,1852254,00.html>

Vyhodnocení plnění maastrichtských konvergenčních kritérií a stupně ekonomické sladěnosti ČR s eurozónou. [online]. Praha: Ministerstvo financí ČR. 2015. cit. 2016-03-20. ISSN: 2336-5110. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/zahranicni-sektor/pristoupeni-cr-k-eurozone/maastrichtska-kriteria-a-sladenost-cr>

ZAVEDENÍ EURA V ČESKÉ REPUBLICE. *Evropský měnový systém* [online]. cit. 2016-02-17. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/evropsky-menovy-system>

ZAVEDENÍ EURA V ČESKÉ REPUBLICE. *Kritérium směnného kurzu* [online]. cit. 2016-03-11. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro-a-ceska-republika/plneni-vstupnich-podminek/kriterium-smenneho-kurzu>

ZAVEDENÍ EURA V ČESKÉ REPUBLICE. *Mezinárodní měna*. [online]. cit. 2016-02-25. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/mezinarodni-mena>

ZAVEDENÍ EURA V ČESKÉ REPUBLICE. *Legislativa ČR* [online]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/dokumenty/pravni-predpisy/legislativa-cr>

Seznam zkratk

ČNB	Česká národní banka
ČR	Česká republika
ČSR	Československá republika
ECB	Evropská centrální banka
ECU	Evropská měnová jednotka
EMCF	Evropský fond pro měnovou spolupráci
EMI	Evropský měnový institut
EMS	Evropský měnový systém
ERM	Mechanismus měnových kurzů
ES	Evropské společenství
ESCB	Evropský systém centrálních bank
ESUO	Evropské sdružení uhlí a oceli
EU	Evropská unie
HDP	Hrubý domácí produkt
HMU	Hospodářská měnová unie
NDR	Německá demokratická republika
NKS	Národní koordinační skupina pro zavedení eura v ČR
OCA	Teorie optimální měnové oblasti
OECD	Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj
SEPA	Jednotná oblast pro platby v eurech
SRN	Spolková republika Německo
TARGET	Mezibankovní platební systém pro zpracování plateb v reálném čase
USA	Spojené státy americké
USD	Americký dolar

Prohlášení o využití výsledků diplomové práce

Prohlašuji, že

- jsem byl seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 22. 4. 2016

.....

Bc. Ondřej Nečas